

SOCIAL POLITIK

Tidsskrift for Socialpolitisk Forening / 2 / 2011

TEMA:

ARBEJDENDE FATTIGE

SOCIAL POLITIK

Tidsskrift for Socialpolitisk Forening

Formand: Knud Vilby

Landssekretær: Dorte Olsen

Social Politik udkommer seks gange årligt og sendes automatisk til alle medlemmer

Redaktion:

Peter Bundesen (Ansv.)

Den Sociale Højskole i Odense

Tlf.: 63 18 47 63

E-mail: pebu@ucl.dk

Tine Gomard

E-mail: ecuador@cykel.dk

Leena Eskelinen

E-mail: le@akf.dk

Margit Lotz

E-mail: margit.lotz@gmail.com

Preben Etwil

E-mail: etwilmeyland@vip.cybercity.dk

Morten Frederiksen

E-mail: mf@soc.ku.dk

Sofie Nørgaard-Nielsen

E-mail: sofie@noergaard-nielsen.dk

Helga Madsen

E-mail: helgamadsen@sol.dk

Dette nummer er redigeret af:

Peter Bundesen og

Sofie Nørgaard-Nielsen

Redaktionssekretær:

Nina Særkjær Olsen

ISSN 0905-8176

Artikler fra Social Politik kan citeres med tydelig kildeangivelse

Redaktionen gør opmærksom på, at artikler i Social Politik ikke nødvendigvis dækker redaktionens eller Socialpolitisk Forenings synspunkter

Tryk:

Eks-Skolens Trykkeri ApS

Tlf.: 35 35 72 76

INDHOLDSFORTEGNELSE

Tema: Arbejdende fattige

Peter Bundesen og Sofie Nørgaard-Nielsen: Arbejdende fattige	3
Mattias Tesfaye: Working poor i Europa – en introduktion	7
Anders Olesen: En tommelfinger i skæremaskinen	13
Martin Bak Jørgensen: »Lowest of the low« – asylansøgere og andre på bunden af samfundet	18
Jesper Kinch-Jensen: Anmeldelse af Mattias Tesfayes: »Vi er ikke dyr, men vi er tyskere«.....	24
Preben Etwil: Anmeldelse af Lars Olsens: »Eliternes triumf: – Da de uddannede klasser tog magten	27

Internationalt og forening

Peter Abrahamson (klumme): Velfærdsregimer og fertilitet	31
Annelise Murakami: Global Agenda on Social Work and Social Development	34
Knud Vilby: Lolland: Et eksempel på at regeringen straffer udsatte kommuner økonomisk.....	36
Generalforsamling 2011	38

HVAD ER SOCIALPOLITISK FORENING?

Socialpolitisk Forening samler aktive mennesker, foreninger og organisationer på tværs af faggrænser og politiske skel, for at debattere aktuelle socialpolitiske spørgsmål. Som fx. stigende fattigdom blandt børn og voksne, øget arbejdsløshed, straf og resocialisering og børn og unges mistrivsel. Sammen søger vi at finde nye veje og løsninger på vitale samfundsproblemer.

Socialpolitisk Forening

Strandgade 6, st.

1401 København K

Tlf.: 35 82 83 50 (daglig 10-15)

www.socialpolitisk-forening.dk

Merkur Bank: 8401 1107640

Socialpolitisk Forlag

Samme adresse, tlf. og e-mail

Merkur Bank: 8401 1107616

ARBEJDENDE FATTIGE

Indtil for få år siden var »arbejdende fattige« primært noget, vi hørte om fra USA og udviklingslandene. Selvfølgelig kunne man også være fattig i et land som Danmark, men det var i reglen betinget af, at man stod uden for arbejdsmarkedet og var på en form for overførselsindkomst. Imidlertid synes det som om det at være arbejdende fattig er ved at brede sig til de rige EU-lande og hermed også Danmark. Denne udvikling er endnu ret beskeden, idet andelen af fattige (regnet som en indkomst under 60% af medianindkomsten) i beskæftigelse i 2007 ifølge en EU-statistik var registreret til 4% af de beskæftigede her i landet. Imidlertid er der tydelige tegn på, at denne tendens med arbejdende fattige er i stærk øgning, efter at overgangsperioden (Østaf-talen) for den vandrende østeuropæiske arbejdskraft udløb.

Primært er udviklingen af fænomenet arbejdende fattige et udtryk for de globaliseringstendenser, som gør at arbejdskraften og varer bevæger sig friere over de forskellige landegrænser, fx inden for EU. Imidlertid har udviklingen også en mere indenlandsk komponent, som består i, at flere indenlandske beskæftigelsesgrupper har en meget lav indkomst. Fx viser forskellige fattigdomsundersøgelser, at andelen af fattige blandt selvstændige ligger forholdsvis højt. Således viser ovennævnte EU-statistik, at 17% af de fattige i Danmark er selvstændige, og 18% er medhjælpende i familievirksomheder. Her er det de mindre selvstændige, der trækker tallet op. Vi ser også i tiltagende grad, at unge arbejder gratis inden for design- og kulturområdet i et håb om på sigt at få foden indenfor til et mere ordinært arbejde. I byggefagene, i landbrug, i hotelvirksomhed og på transportområdet er udbredelsen af østarbejdere i stigning.

Problematikken med den vandrende arbejdskraft mellem lande berører to forhold: Dels løn – og arbejdsforhold for den vandrende arbejdskraft, og dels hvad tilstedeværelsen af den vandrende arbejdskraft betyder for lønforhold, organisering på det danske arbejdsmarked og de sociale forhold i øvrigt.

Det første spørgsmål er, hvilke løn-, arbejds- og leveforhold, som den vandrende arbejdskraft tilbydes. I en undersøgelse fra FOAS på Københavns Universitet af forholdene for polakker i København konkluderer man, at de polske arbejdere får en løn og arbejder og lever under forhold, der gør dem til en form for arbejdsmarkedets B-hold. Så selvom de fleste af de pågældende polakker er tilfredse med lønnen, befinder de sig i jobs præget af lav løn, krav om høj arbejdstidsfleksibilitet og manglende udvikling og brug af deres kvalifikationer.

Af Sofie Nørgaard-Nielsen og Peter Bundesen

Aalborgforskeren Helle Stenums undersøgelser af de filippinske kvinder på au-pair-ordningen i Danmark viser, at de kun modtager en ringe betaling (ca. 3000 kr. om måneden) for et stuepigejob uden større kulturel udveksling.

Imidlertid er der for den vandrende arbejdskraft ikke blot et A-hold og et B-hold, men også et C-hold osv. nedad i alfabetet. Allernederst i hierarkiet af arbejdende fattige er nok de asylansøgere uden opholdstilladelse, som arbejder illegalt for en løn på under 100 kr. om dagen. Der er altså tale om en glidende overgang fra et legalt arbejdsmarked til et mere eller mindre irregulært og illegalt og med skatteunddragelse og brug af arbejdskraft, som ikke har opholdstilladelse i landet.

Den anden del af problematikken er, hvad den stigende andel af vandrende arbejdskraft vil betyde for løndannelsen, organiseringen af det danske arbejdsmarked og den sociale sikring i øvrigt. I Danmark er det sådan, at lønaftaler i princippet ikke er noget, som det offentlige blander sig i, ud over deres egne aftaler. Lønforhold aftales i reglen gennem overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter centralt og lokalt. Imidlertid forudsætter dette et gennemorganiseret arbejdsmarked, både af køberne og sælgerne af arbejdskraften. Hvis dette ikke er tilfældet, er der frit slag for lønfastsættelsen, da der ikke er nogen nedre grænse for lønnens størrelse. Et særligt problem udgør de udenlandske arbejdsgivere inden for EU, der kommer hertil med egne udstationerede ansatte. De er kun sjældent medlem af en dansk arbejdsgiverforening og er derfor uden for overenskomstsyste-
met.

For at få lidt mere indblik i og kontrol med disse firmaers virke blev der i 2008, i forbindelse med Østaf-talens udløb, oprettet et såkaldt RUT-register (Register over Udenlandske Tjenesteydere), som udenlandske firmaer skal tilmelde sig for at kunne udføre arbejde lovligt i Danmark. Imidlertid har forholdene omkring dette register hidtil været meget kaotiske. Således viser tal fra Skat og Arbejdsmarkedstilsynet, at 2.343 tyske og østeuropæiske firmaer arbejdede i Danmark, men der var kun registret 105. Der er mange eksempler på, at det kun har været proformavirksomheder, som udstationerede arbejderne, men hvor det reelle arbejdsforhold var til en arbejdsgiver her i landet.

Imidlertid er der også inden for det organiserede arbejdsmarked store muligheder for løndumping, idet den centralt aftalte løn ofte er en mindsteløn, hvor man får ca. en 1/3 del af lønnen oveni via lokale aftaler. For en vandrende lønarbejder, der arbejder efter overenskomsternes regler kan timelønnen komme helt ned på godt 100 kr.

Den store mulighed for lønpres, eller løndumping, ved brug af vandrende arbejdskraft ligger dog i, at der i Danmark ikke er nogen mindstelønsgrænse, som der ellers er i de fleste EU-lande. Det være sig i form af lovbestemte mindstelønninger eller almengyldige overenskomster.

Der har derfor været røster fremme om, at man også i Danmark bør indføre en lovbestemt mindsteløn eller almengyldige overenskomster. I LO-fagforeningerne har der imidlertid været en overvejende betænkelighed ved dette. Man frygter, at dette ville svække fagforeningernes betydning endnu mere, idet den lavtlønnede, vandrende arbejdskrafts motivation for at blive fagligt organiseret herved vil blive forringet yderligere. Vi må faktisk erkende, at vi står i en ret åben situation, hvor det er vanskeligt at spå om den danske arbejdsmarkedsmodels fremtid. Vil det være sådan, at vi nærmer os de øvrige EU-lande med en begrænset faglig organiseringsprocent og lovbestemte mindstelønninger og/eller almengyldige overenskomster, og hvor lønfastsættelsen altovervejende sker mellem den enkelte arbejder og køber af dennes arbejdskraft?

Imidlertid berører udviklingen med en øget vandrende arbejdskraft ikke blot forholdene på arbejdsmarkedet, men nok også hele det sociale sikringssystem i de enkelte lande. Danmark har hidtil været et forholdsvis homogent samfund med en stor fælles loyalitet i forhold til det offentlige sikringssystem. Det har i høj grad været bundet til nationalstaten og nationale organiseringsformer. Globaliseringen udfordrer netop denne nationalstatslige organisering af den sociale sikring og understøtter udviklingen af et forsikringssystem, hvor den vandrende arbejdskraft frit kan tage sine oparbejdede sociale rettigheder med sig hen over landegrænserne. På den ene side kan udviklingen betragtes som positiv, idet det fremmer internationalt samvirke og måske gensidig forståelse på længere sigt; men på den anden side udfordrer udviklingen også de nationalstatsligt tilkæmpede og opbyggede sociale rettigheder, som størstedelen af befolkningen i fx Danmark har nydt godt af igennem velfærdsstatens epoke.

Nummeret indeholder tre artikler, der belyser forskellige sider af de arbejdende fattiges tilværelse, og hvad øgningen i antallet af arbejdende fattige kan få af betydning for det danske arbejdsmarked.

Mattias Tesfaye beskriver, hvordan fænomenet arbejdende fattige har udviklet sig i Europa, som en del af et opgør med de velfærdsstatslige forestillinger, der var dominerende i 1960'erne og 70'erne. Han behandler fire centrale årsager til dette opgør. En ændret erhvervsstruktur, som har betydet en tilbagegang for fremstillingsindustrien til fordel for servicevirksomhedsområdet, hvor der slet ikke er den samme tradition for faglig organisering. Murens fald, som betød, at overklassen i Vesteuropa ikke mere har brug for velfærdsstaten og anstændige arbejdsforhold som kommunistforsikring. Murens fald betød også en voldsom ideologisk forvirring i fagbevægelsen og de socialistiske og socialdemokratiske partier, som nu mente, at klassekampen var slut og erstattet af en »tredje vej« eller en »ny midte«. Endelig har den vold-

somme indvandring af billig østeuropæisk arbejdskraft været en afgørende faktor for udviklingen.

Anders Olesen beskriver dels gennem en gribende case arbejds- og leveforhold for de vandrende østarbejdere i Danmark og dels, hvordan udviklingen påvirker fagforeningernes muligheder for at forsvare arbejds- og lønforhold. Han pointerer, at den store udfordring bliver at få organiseret de nye kollegaer fra øst. Det vil være en yderst svær opgave, idet mange af dem er præget af, at overlevelse i familien er det helt centrale, og at sort økonomi anses for at være en livsnødvendighed, samtidig med, at de kun har dårlige erfaringer med de gamle fagforeninger i Østeuropa.

Martin Bak Jørgensen behandler i sin artikel de nederste af de nederste blandt de arbejdende fattige, nemlig asylansøgere, der for en mere end ussel betaling prøver at overleve. Da det i januar kom frem, at der er en sådan gruppe af arbejdende fattige, blev de af beskæftigelsesministeren omtalt som misbrugere af det danske system. Det, som Martin Bak Jørgensen udreder i artiklen, er et forsøg på at klarlægge, hvem det er, som misbruger hvem. Her argumenterer han for, at de arbejdende asylansøgere bør ses som ofre. Derfor argumenterer han også for, at asylansøgerne bør have ret til at arbejde under deres asylbehandling. Det er faktisk praksis i resten af Norden.

Rettelser til Social Politik nr. 1, 2011

Vi beklager fejlen sidst i artiklen: Velfærdsteknologi – Buzzword eller løsningsmulighed? af professor Bent Greve, Institut for Samfund og Globalisering, Roskilde Universitet. Her kom det fejlagtigt til at fremstå som om artiklen var skrevet af en anden.

Trykfejlene på forsiden ville vi også gerne have været foruden.

En rettet elektroniske udgave er tilgængelig på hjemmesiden:

www.socialpolitisk-forening.dk

WORKING POOR I EUROPA – EN INTRODUKTION

Simon Spies sendte i slutningen af 60'erne hundredvis af turistbuser til Spanien. På strandkanten kunne danske arbejderfamilier møde ufaglærte og faglærte arbejdere fra det meste af Vesteuropa. Charterbevægelsen var altså ikke kun et skandinavisk fænomen. Den opstod tværtimod ud af de velstands- og velfærdsstater, der prægede alle vest-europæiske lande i efterkrigstiden.

I Tyskland blev perioden betegnet som et wirtschaftswunder. I Storbritannien kaldtes årene frem til oliekriserne i starten af 70'erne for The Golden Years. Og i dag befinder Sverige sig ifølge flere debattører i end Folkhemsnostalgi – en længsel efter højkonjunkturen, den fremadstormende industrialisering og rekordhøje stemmetal til skiftende socialdemokratiske landsfaddere.

Noget er forandret

Når en dansk 3F-familie i dag tager på ferie, vil de ikke møde tyske, britiske og spanske lønmodtagere fra samme sociale lag som dem selv. I London kæmper de fleste rengøringsassistenter nemlig for at få udbetalt den lovfæstede mindsteløn på 5,93 pund. I Berlin er reallønnen for mange bygningsarbejdere halveret på et årti. I Andalusien må hundredtusinder i gartneribranchen kæmpe om midlertidige stillinger, der trods arbejdsuger på 50 eller 60 timer, aldrig vil kunne betale for en uges familieferie i et andet EU-land.

Årsag: På bunden af det europæiske arbejdsmarked, har der udviklet sig en lavtlønssektor, der ligesom i mellemkrigstiden ikke kan sikre de beskæftigede og deres familier en tilværelse med frihed fra fattigdom.

I Skandinavien er fattigdom stadigvæk forbundet med langvarig arbejdsløshed, misbrug, hjemløshed, psykiske lidelser eller andre sociale problemer. Folk i vores lande, som har et arbejde, er måske lavtlønnede. Men de er ikke fattige i traditionel forstand. Sådan er det ikke i resten af Europa. Her er der efterhånden flere fattige som har et arbejde, end fattige som er arbejdsløse.

Det betyder ikke blot at ufaglærte og faglærte er berøvet muligheden for at tage familien på badeferie. Men også at grundlaget for den politiske debat på kontinentet er forvandlet.

Denne artikel handler om udviklingen af working poor i Europa. Om omfanget af den arbejdende fattigdom, og baggrunden for dens opståen.

Af Mattias Tesfaye

På bunden af det europæiske arbejdsmarked, har der udviklet sig en lavtlønssektor, der ligesom i mellemkrigstiden ikke kan sikre de beskæftigede og deres familier en tilværelse med frihed for fattigdom

Grundlaget for den politiske debat på kontinentet er forvandlet

Working poor – et barn af nyliberalismen

Working poor er oprindeligt et begreb der er opstået i de angelsaksiske lande. I USA vurderer The Working Poor Institute således at 30% af de beskæftigede familier har problemer med at dække de mest basale behov. I Storbritannien kunne en tænketank i 2010 afsløre, at 1,7 millioner børn med beskæftigede familier vokser op i fattigdom, mens det kun gælder for 1,1 millioner børn med arbejdsløse forældre. Der er altså flere working poor end non-working poor i Storbritannien. Fattigdom er dermed igen blevet et arbejdsmarkedspolitisk spørgsmål.

Da den arbejdende fattigdom voksede i England, Wales, Skotland, Australien, USA og Canada i 80'erne skete det efter inspiration fra de såkaldte Chicago-økonomer. En ny generation af politiske rådgivere, der, med den legendariske Milton Friedman i spidsen, prædikede privatisering, øget ulighed og lavere skatter, som løsning på de finansieringsproblemer velfærdsstaterne mødte efter oliekriserne. I USA gik vejen gennem Reagan-administrationens opgør med flyveledernes fagforening i starten af 80'erne. I England først og fremmest gennem Thatchers krig mod minearbejdernes fagforening. Både historien og resultatet af denne politik er beskrevet utallige gange.

På samme tid valgte skiftende regeringer på det europæiske fastland andre strategier for at komme væk fra 'afgrunden', som Danmarks daværende finansminister Knud Heinesen (S) malerisk omtalte budgetproblemerne. I stedet for udviklingen af en omfattende lavtlønssektor, fik EF-landene, med Tyskland og Frankrig i spidsen, firedoblet arbejdsløsheden fra oliekrisen til murens fald. Lønmodtagerne fastholdte derimod nogenlunde reallønnen i perioden.

Efter genforeningen af de to tysklunde valgte landets arbejdsgiverforening dog at skifte strategi. De skiftede fra den kolde krigs klas-sesamarbejde til mere åben konfrontation med fagbevægelsen og velfærdsstaten. Den sociale kontrakt var opsagt til genforhandling på nye præmisser. Det skete blandt andet ved at det traditionelle treparts-samarbejde, der har båret den tyske velfærdsmodel, blev erstattet af de langt mere konfrontatoriske Hartz-reformer, der betød voldsomme forringelser for arbejdsløse, samt udviklingen af en vikarbaseret lavtlønssektor. Derudover har en meget liberal indvandringspolitik, fagforeningernes svage organisering i servicesektoren og socialisternes ideologiske forvirring efter murens fald, været medvirkende til, at de tyske lønmodtageres levestandard relativt – og for et stort mindretal, også absolut – blev svækket. Mere om dette senere i artiklen.

Det tragiske er, at Hartz-reformerne blev gennemført under en socialdemokratisk kansler. Det skete under parolen Die Neue Mitte, der ligesom Tony Blairs, New Labour, og Bill Clintons 90'er-demokrater var

et forsøg på at udvikle en progressiv politik med høj tillid til markedsøkonomi uden afsæt i arbejderklassen som politisk subjekt.

Konsekvensen blev, at working poor slog rødder i Tyskland. For et par år siden vurderede tyske forskere således, at 22% af landets lønmodtagere levede under eller omkring den officielle fattigdomsgrænse. Her skal dog bemærkes, at Tyskland ligesom de fleste øvrige EU-lande i modsætning til f.eks. USA har defineret en relativ og ikke en absolut fattigdomsgrænse. EU's officielle fattigdomsgrænse er 60% af landets medianindtægt.

Som Europas største økonomi og verdens andenstørste eksportnation er Tyskland kontinentets økonomiske motor. Herudover har det tyske sprog, kultur, historie og politik haft altafgørende indflydelse på resten af EU. For Danmarks vedkommende er landet syd for grænsen f.eks. vores suverænt største samhandelspartner. Derfor er det heller ikke overraskende, at den tysk inspirerede lavtlønssektor har spredt sig til Østrig, Schweiz, Holland og Belgien. I Holland er antallet af arbejdende husholdninger som skal klare sig for det sociale minimum vokset fra 92.000 i 2005 til 116.000 i 2008.

I Frankrig, Italien, Spanien, Grækenland og Portugal baserer udviklingen af en lavtlønssektor sig ideologisk på samme grundlag som i Tyskland. Men derudover har illegal indvandring, nye borgerlige fremmedfjendske strømninger, kollapset i den kommunistiske bevægelse og en voldsommere ungdomsarbejdsløshed betydet, at working poor specielt blandt unge er så udbredt, at det er blevet almindeligt for unge i Frankrig at tjene under 1.000 Euro om måneden. I Italien og Spanien tales der ligefrem om en 700-euro-generation, der trods overarbejde, ikke har råd til at flytte hjemmefra og stifte familie.

I Østeuropa er historien en lidt anden, men konsekvenserne er i de fleste lande de samme. Og sådan forholder det sig som sagt også i Storbritannien. Kun i de nordiske lande kan vi sige, at folk i beskæftigelse ikke er fattige, og fattige ikke er i beskæftigelse.

Med millioner af europæere der arbejder i en lavtlønssektor på samme åbne arbejdsmarked som 3F'erne arbejder på, er det efter min mening åbenlyst, at samme udvikling også vil udfordre danske lønmodtageres levestandard. Det eneste spørgsmål vi skal stille os selv er, hvordan vi vil tackle problemet. Det kræver efter min mening først og fremmest en dybere indsigt i de forandringer af den europæiske erhvervsstruktur, der har udviklet sig de seneste årtier.

Udfordringen er fælles i hele Europa

For et par år siden diskuterede jeg udviklingen af working poor med en ansat i det britiske fagforbund Unite, der organiserer nogenlunde de

Et forsøg på at udvikle en progressiv politik med høj tillid til markedsøkonomi uden afsæt i arbejderklassen som politisk subjekt

Det er blevet almindeligt for unge i Frankrig at tjene under 1.000 Euro om måneden

Fattigdom er dermed igen blevet et arbejdsmarkedspolitisk spørgsmål

På samme tid valgte skiftende regeringer på det europæiske fastland andre strategier for at komme væk fra »afgrunden«

Den sociale kontrakt var opsagt til genforhandling på nye præmisser

There was a war,
and we lost it

samme grupper som 3F herhjemme. Han forklarede Thatcher-regeringens forandring af dagpengelovgivning, efteruddannelsesmuligheder, fagforeningsrettigheder, offentlig velfærd, privatisering af boligmassen og meget andet. Han sluttede med den bitre konstatering: – *There was a war, and we lost it.*

Men han havde også en anden interessant betragtning. Nemlig at premierminister Thatcher jo blev genvalgt flere gange, selvom alle de lønmodtagere fagbevægelsen var i kontakt med, hadede hende som pesten. Det skyldtes, at fagbevægelsens styrkepositioner var i den klassiske fremstillingsindustri som efterhånden lukkede, f.eks. værfter, bilfabrikker, kulminer og maskinindustri. Mens de konservative havde godt tag i den uorganiserede serviceindustri, som voksede frem i 80'erne, f.eks. rengøring, handel, transport og andre private serviceerhverv.

Forskydningen i
erhvervsstrukturen
er den første af
fire årsager til, at
working poor ud-
vikler sig i Europa

Forskydningen i erhvervsstrukturen er den første af fire årsager til, at working poor udvikler sig i Europa. Sempelthen fordi tiden arbejder imod den traditionelle fagbevægelse i Europa, der er opbygget omkring fremstillingsindustrien. De faglige organisationers struktur og kultur har simpelthen gjort det sværere at få organiseret de mange millioner nye serviceansatte. Dermed er de vælgergrupper, der dannede grundlag for blandt andet Thatchers politik, som skabte working poor, en del af arbejderklassen selv.

Overklassen i
Vesteuropa har
ikke mere brug
for velfærdsstaten
og anstændige
arbejdsforhold

Den anden årsag til at working poor har udviklet sig i Europa de sidste tyve år skyldes, at overklassen i Vesteuropa ikke mere har brug for velfærdsstaten og anstændige arbejdsforhold, som forsikring mod kommunismen. Østblokkens alternative økonomiske system er jo brudt sammen, og kan dermed ikke udgøre et alternativ for utilfredse arbejdere. Udtrykket 'kommunistforsikringen' er oprindeligt benyttet af en nu afdød konservativ dansk nationalbankdirektør, men begrebet er bredt anerkendt blandt mange af de historikere, der har beskæftiget sig med velfærdsstatens historie.

I den forbindelse spørger flere debattører i den tyske debat, om velfærden og det forholdsvist høje lønniveau, der gav tyske arbejdere mulighed for at tage på ferie, købe hus og bil, i virkeligheden skal betragtes som en ekstraordinær periode af kapitalismens historie. På den baggrund har blandt andet liberale debattører argumenteret for, at et væsentligt mindretal af lønmodtagerne må acceptere at være 'arme trotz arbeit' – i arbejde men fattig, fordi det trods alt er bedre end alternativet – fattig og arbejdsløs.

Den tredje årsag til at de europæiske lønmodtagere nu er truet af fattigdom skyldes, at der efter Berlinmurens fald opstod en voldsom ideologisk forvirring i fagbevægelsen og de socialistiske og socialdemokratiske partier. Nye teorier om at klassekampen var slut og at vi levede i et to-tredjedelssamfund, hvor vi alle sammen var blevet en stor

middelklasse, dannede grundlag for det kursskifte, der i dag er bedst kendt som Den tredje vej eller New Labour. Ifølge denne nye strømning var fagbevægelsen ikke en del af løsningen, men en del af problemet. Både den tyske partileder Schröder og den britiske Blair argumenterede desuden åbent for etableringen af en lavtlønnssektor for at sætte skub i økonomien.

Den tredje vej sluttede endeligt med valget til europaparlamentet i 2009. Her fik både Labour og SPD – det tyske socialdemokrati, historisk dårlige valgresultater. Arbejderklassen havde simpelthen forladt dem. Medlemmerne forlod partiet med tusindvis hver eneste måned, den lokale partiorganisation var brudt sammen i flere arbejderområder, og båndene til fagbevægelsen var svagere end nogensinde før. Dermed havde socialdemokratierne ikke blot mistet deres folkelige kapital, men de lønmodtagere, der nu levede som working poor, havde heller ikke noget politisk parti, til at forsvare sig selv.

Den fjerde og måske væsentligste årsag til udviklingen af working poor, har været den voldsomme indvandring af billig arbejdskraft fra Østeuropa. Vesttyskland fik allerede åbnet sine grænser kort efter genforeningen. Ikke kun for tidligere DDR-borgere, men også for polakker og andre østeuropæere, som blandt andet var med på nogle af de byggeprojekter, der skulle få Potsdamer Platz til at blive en del af Berlins nye midte. Indvandringen fra Østeuropa har lagt et enormt lønpres på arbejdsmarkedene over det meste af Vesteuropa. I Sydeuropa gælder det desuden millioner af illegale afrikanere, der arbejder som ufaglærte uden rettigheder eller fagforeninger i ryggen.

Vi har brug for bedre udveksling af erfaringer og rød politik på tværs af europæiske landegrænser

Arbejderbevægelsen i Vesteuropa står i dag overfor udviklingen af working poor som den største enkeltstående trussel mod levestandarden, som vi kender den.

Fagbevægelsen, socialdemokratierne og de socialistiske partier i flere europæiske lande forsøger i disse år at udvikle ny politik, nye organisationsformer og nye mobiliseringsstrategier for at møde denne udfordring.

I Tyskland kræver de en fælles europæisk mindsteløn på omkring 60 kroner i timen. I England har fagbevægelsen gjort sig gode erfaringer med at organisere ansatte i serviceindustrien, i Oslo har en lokal fagforening for bygningsarbejdere gode resultater med at organisere østarbejdere og i Danmark har S og SF formået at udvikle substantiel ny politik i tæt samarbejde med fagbevægelsen, som igen øger tilslutningen af lønmodtagervælgere på et solidarisk program.

Hvis partier og faglige organisationer i Europa formår at udveksle de rigtige idéer på tværs af landegrænser, er det på ingen måde usand-

Ifølge denne nye
strømning var fag-
bevægelsen ikke
en del af løsnin-
gen, men en del af
problemet

Indvandringen fra
Østeuropa har lagt
et enormt lønpres
på arbejdsmarke-
derne over det me-
ste af Vesteuropa

synligt, at det lykkes at udvikle en moderne velfærdsstat i de industrialiserede servicesamfund. Målsætningen må være et samfund med lige adgang til adgangen til forbrug, tryghed, sundhed, information, kunst, oplevelser, uddannelse og alt det andet der tilsammen udgør velfærdstilværelsen. Første skridt er at erkende omfanget og årsagerne til working poor. Det var i et forsøg på at præsentere dette i en dansk sammenhæng at jeg i 2010 skrev bogen – *Vi er ikke dyr, men vi er tyskere – working poor på Danmarks dørtrin*.

Mattias Tesfaye er uddannet murersvend. I dag arbejder han for 3F som faglig sekretær. Blandt andet forfatter til bogen 'Vi er ikke dyr, men vi er tyskere – working poor på Danmarks dørtrin', samt fast klummeskribent i Ekstra Bladet. Han er derudover debattør og foredragsholder. Medlem af SF.

EN TOMMELFINGER I SKÆREMASKINEN

Den økonomiske krise har krænget undersiden af det danske byggearbejdsmarked ud. Indvandrerdebattens megen tale om opdelingen af samfundet i adskilte kulturer mellem danskere og udlændinge er for intet at regne i forhold til de parallelle sociale verdener, som EUs indre marked lægger grunden til. Det er den største udfordring for fagbevægelsen at få en fælles organisering op at stå.

For nylig kom to polske mænd ind i fagforeningen. Den ene, Pawel, talte kun polsk, den anden, Petr, en smule engelsk. De så ærligt talt noget forhutlede ud. Et par af fagforeningens folk fik dem sat ned, de fik kaffe og med hjælp fra vores polske tolk begyndte de at fortælle, hvad der var sket for dem. En historie, som er grum – men som bestemt ikke er noget særsyn i dag på det danske byggearbejdsmarked:

Pawel rækker ud efter kaffe, og man kan se, at han på sin højre hånd har tommelfingeren bundet ind. Og det er den, det hele drejer sig om – for bag forbindingen skjuler der sig en historie om de vilkår, den nye udenlandske arbejdskraft bliver budt på det sorte og grå arbejdsmarked. Forhold, som siden ophævelsen af EU's grænser for arbejdskraft i 2004, har fået en sand folkevandring af arbejdere ud på vejene for at finde jobs.

Den forbundne tommelfinger, som Pawel bærer rundt på, skyldes, at han var blevet hyret til et byggejob, fortalte han. Sammen med nogle andre polakker skulle de arbejde for en mand, som de kaldte »afgha-neren« og hans danske partner Peter. De fik jobbet via kontakter i det netværk, som er vokset frem blandt polske mænd i Danmark, som igennem årene er kommet hertil som altnuligmand i byggeriet, men ikke kun. Også landbruget, transporten, hotel- og restaurationsbranchen har været udsat for massiv arbejdssøgning.

Under byggeboomet i midten af 00'erne kom de mange udenlandske bygningsarbejdere i store sjak. De blev antaget til nogle af de store byggeprojekter i København. For eksempel i Ørestaden. Nu har krisen stoppet boomet, men de udenlandske kolleger er ikke taget tilbage. I stedet har situationen forandret sig, og det vi ser nu, er en hel underskov af firmaer, der slår sig løs rundt om i villahaverne. Firmaerne er oprettet

Af Anders Olesen

En historie om de vilkår, den nye udenlandske arbejdskraft bliver budt på det sorte og grå arbejdsmarked

Det vi ser nu, er en hel underskov af firmaer, der slår sig løs rundt om i villahaverne

i udlandet af danskere for at omgå reglerne i udstationeringsbestemmelserne. Firmaerne er ofte fupkonstruktioner.

Hvor vi i sidste halvdel af 00'erne havde nogenlunde styr på de faglige forhold for byggefolk hos de store entreprenører, så har skiftet i beskæftigelsen til private villarenoveringer åbnet et marked for plat og fidus. Mange har givetvis kendskab til sort arbejde – også blandt danske håndværkere. Det er naturligvis uacceptabelt. Men når folk er presset – og der er aftagere af sort arbejde! – så vil der være nogle, som lader sig friste. Skal denne trafik stoppes, begynder det ved kilden – nemlig ved at stoppe efterspørgslen.

Hentet på et byggeområde

Pawel fortæller, at han havde fået kontakt til »afghaneren« og møder op på et byggeområde i Københavns-området, hvor han bliver samlet op og kørt til byggepladsen i en vestegns-kommune. Her skal han sammen med nogle andre mænd bo på byggepladsen. På de billeder, han viser fra sin mobiltelefon, kan man se, at de spiser, sover og opholder sig i de samme lokaler, som de bygger om.

Under arbejdet skal Pawel en dag skære nogle byggematerialer ud til at varme et lokale op, så den spartelmasse, de bruger på væggene, kan tørre hurtigere, og de kan komme videre. For de er bagud i forhold til tidsplanen.

Midt på gulvet står den skæremaskine, som de bruger til at tilvirke lægter, plader osv. Pawel tager en plade, som er hul. Den vil han skære igennem til mindre stykker. Han er bare ikke opmærksom på, at når klingens tagger fat, presser den siderne på pladen sammen. Hans tommelfinger kommer i klemme mellem pladesiderne, og klingens trækker både plade og hans tommelfinger ind i den ubeskyttede klinge. Det tager den yderste spids af hans højre tommelfinger, fortæller han og viser med armene, hvordan ulykken skete.

Hans kolleger får slukket for skæremaskinen og skynder sig at finde noget stof, som kan stoppe det meget blod, der strømmer fra den afskårne fingerspids. De får også tilkaldt mester, »afghaneren« og hans hjælper. Da han ankommer, kigger han på fingeren, drysser såret til med malede kaffebønner, binder ny gaze omkring og sætter Pawel i gang igen. Arbejdet skal være færdigt – de er bagud, og han har en kontrakt, som skal overholdes, fortæller Pawel og Petr.

I de næste to uger går Pawel rundt på byggepladsen med fingeren bundet ind på den måde. Han har smerter, men ikke noget medicin. Han drikker noget vodka for at holde det ud. Men efter 14 dage går det ikke mere. Hans kolleger synes også, at hans finger begynder at lugte fælt, så de kontakter mesteren og insisterer på, at Pawel får noget hjælp.

»Afghaneren« og danske Peter får ham ind i en bil, og de kører mod hospitalet. På vejen svinger de ind i en skov, hiver Pawel ud af bilen og

tvinger ham ned på knæ. Med råb og fagter og håndtegn formet som en pistol gør de ham klart, hvad der vil ske, hvis han fortæller noget om forholdene på byggepladsen, når de kommer til hospitalet. Pawel er bange, ryster og samtykker.

Fremme på skadestuen bliver han behandlet, og lægerne kan konstatere, at han mangler den yderste del af fingeren, at knoglen er delvist knust, og at der ser ud til at være betændelse i såret.

Nu sidder han her i fagforeningen sammen med sin kammerat. De har siden ulykken boet forskellige steder i byen hos bekendte, på herberger eller i kroge og gange under Rigshospitalet. De har ingen job, og Pawel vil ikke tilbage til »afghaneren« og Peter efter deres trusler.

Pawel og Petr er to blandt mange, som vi møder, når vi forsøger at organisere de udenlandske kolleger. Det er ikke nemt. Mange tror, at fagforeningen kun vil have dem smidt ud af landet, og de bliver ikke sjældent fastholdt i den opfattelse af arbejdsgiveren. Vi har for eksempel fået dokumentation for, hvordan det er sket i en konkret sag fra den store motionskæde, Fitness World. Her var en underentreprenør under selskabet bag kæden så »uheldig«, at han blev optaget på bånd, mens han truede de ansatte i byggefirmaet til at holde sig fra fagforeningen – »de er racister«, forklarede han og fortsatte, at hvis der var nogen blandt folkene, der ikke forstod, hvad firmaets politik var, så var det ud af vagten.

Pres på modellen

I Byggefagenes Samvirke havde vi op til grænseåbningen i 2004 en debat om, hvilken linje vi som fagforeninger skulle indtage. Vandrende arbejdskraft i byggeriet er meget almindelig. Vi har selv medlemmer, som igennem tiden er taget udenlands for at tjene penge, når det har knebet herhjemme. Til Berlin efter Murens fald, for eksempel. Eller til Norge og Sverige.

Vores holdning har hele tiden været, at hvis vi skal kunne tage ud for at arbejde, så må de udenlandske kolleger for vores skyld også gerne komme hertil – men det skal være på lige vilkår. Hvis ikke, vil det betyde et pres på »den danske model«, et lønpres og en udhuling af vores organisering.

Politisk blev rammerne lagt gennem Østaftalen – indgået mellem Venstre, Konservative, Socialdemokraterne, Radikale og SF. Den skulle sikre – ved samarbejde mellem myndigheder og arbejdsmarkedets parter – at overenskomster blev overholdt og ulovligheder i form af sort arbejde bekæmpet.

Det har vi imidlertid ikke haft de bedste erfaringer med. Myndigheder – skat og politi – har de facto ofte ikke prioriteret indsatsen. Arbejdstilsynet, som den borgerlige regering har skåret ned, har også måttet erkende, at de i realiteten kun har haft ringe mulighed for at følge

Med råb og fagter og håndtegn formet som en pistol gør de ham klart, hvad der vil ske, hvis han fortæller noget om forholdene på byggepladsen

Mange tror, at fagforeningen kun vil have dem smidt ud af landet

Hvis vi skal kunne tage ud for at arbejde, så må de udenlandske kolleger for vores skyld også gerne komme hertil

Arbejdet skal være færdigt – de er bagud, og han har en kontrakt, som skal overholdes

op på forholdene. Og i begyndelsen af østaf-tale-perioden var arbejdsgiverne i Dansk Byggeri da også meget kålhøgne og så dette som en mulighed for at bruge østarbejderne som redskab til at trykke lønnen blandt danske håndværkere.

I takt med at krisen har presset byg-gemarkedet, er de mindre danske håndværksmestre også kommet under pres fra de udenlandske firmaer

Under byggeboomet trivedes denne indstilling. Men i takt med at krisen har presset byggemarkedet, er de mindre danske håndværksmestre også kommet under pres fra de udenlandske firmaer. De kan nemlig ikke klare sig i konkurrencen med de underbud, som de mødes af, fordi de udenlandske firmaer medbringer deres eget personale (eller skaffer det sort fra det marked, som blandt andre Pawel og Petr indgår i) til lønninger ned til 30-50 kr. i timen. Det førte også til et medlemsop-rør blandt de danske mestre i Dansk Byggeri, hvor storentreprenørerne måtte se deres kæphøje indstilling til kravet om »lige vilkår« udfordret så meget, at de måtte acceptere, at næstformanden i organisationen blev hentet fra de smås rækker.

På lige vilkår

Da Pawel og Petr har fortalt deres historie, og det er aftalt, hvad der skal gøres i forhold til arbejdsskaden, går de på vej mod udgangen igennem a-kassen i fagforeningen. Her sidder der ledige danske håndværkere og venter på at komme til arbejdsløshedsvejledning. Og netop dette møde mellem danske og udenlandske arbejdere udtrykker hele den situation, som arbejdsmarkedet står i her under krisen: danske bygningshåndværkere bliver fyret og må hæve arbejdsløshedsunderstøttelse, mens de udenlandske kolleger bliver brugt – og misbrugt – af arbejdsgivere i en ublu udnyttelse, som ikke bare sætter deres liv og lemmer på spil, men også undergraver det lønniveau, som den organiserede fagbevægelse slås for at holde fast i. Hertil kommer det tab for velfærdskassen, som manglende skatteindtægter på grund af sort arbejde og svindel påfører samfundet.

I forhold til at få opbakning til at få indført nogle regler og redskaber i den daglige kamp for at forsvare medlemmer og overenskomster, har politikerne været mere end fodslæbende

Da østudvidelsen var en politisk realitet, skulle vi gøre op med os selv, hvordan vi ville stille os: kræve lukkede grænser eller sige: ja velkommen – på lige vilkår. Vi valgte den sidste indstilling, men det er en udfordring for fagbevægelsen, har det vist sig. Og i forhold til at få opbakning til at få indført nogle regler og redskaber i den daglige kamp for at forsvare medlemmer og overenskomster, har politikerne været mere end fodslæbende. Ligesom indførelsen af a- og b-overenskomster – Ærne for danske arbejdere og Ærne for udenlandske – sådan som det blev resultatet af den dom, som EF-domstolen afsagde i den såkaldte Laval-sag. Her blev den svenske bygningsarbejderfagforening Byggnads dømt. Med en faglig blokade havde de krænket EU's principper om fri bevægelse af arbejdskraft og varer over grænserne. En række andre domme fra EF-domstolen har siden udbygget denne EU-linje.

Under pres

Konsekvensen for danske fagforeninger er, at vores løn- og arbejdsvilkår i dag er under pres. Ikke af de udenlandske kolleger, men af de bagmænd, som kynisk henter folk hertil på ulige vilkår. Over for den situation har vi opstillet en »spiseseddel« over redskaber, som vi har brug for at få indført – både gennem overenskomster og med hjælp fra politikerne gennem lovgivning. I kort form kan kravene sammenfattes i et ønske om at sikre, at overenskomsterne overholdes i alle led – fra bygherre, entreprenører og videre ned i byggekæden. Det kalder vi et kædeansvar. Og det vil Dansk Byggeri meget have sig frabedt at få pålagt. De afviste det i overenskomsterne sidste gang. Men på det seneste har en overenskomst med Dansk Håndværk – som organiserer en række mindre mestre – vist, at der godt med dem kan opnås enighed om et sådant kædeansvar. Hertil kommer et krav om, at SKAT får ressourcer til at kunne rykke ud til kontrol af anmeldelser på 48 timer. Vi håber, at det kommende Folketingsvalg vil blive et første skridt til at få gjort op med den sociale dumping – både gennem danske stramninger og ved at få nogle EU-regler, som sætter arbejderrettigheder højere end det frie marked.

Den store udfordring på længere sigt bliver at få organiseret østkollegerne. De kommer ofte med meget ringe – eller ingen – faglige traditioner og har deres erfaring med fagbevægelsen fra hele den stalinistiske tradition for samfundsindretning i Østlandene, hvor fagbevægelsen var en del af stats- og partiapparatet. Hertil kommer, at de håndværkere, vi møder på pladserne ofte kommer fra områder i østlandene, hvor den enkelte har skullet klare sig selv og derfor ikke i første omgang tænker på solidaritet, men på ren overlevelse til familien. Når de så kommer her og bliver en del af et »andet« arbejdsmarked, som bygger på kontakter og sort økonomi, er det ikke så anderledes end det, de kender hjemmefra. Det gør det ofte vanskeligt at trænge igennem til mange af dem med en forståelse af, at der i Danmark er skabt en faglig tradition, som bygger på fællesskab om overenskomsterne. Når de så får trusler fra mesteren om at holde fra fagforeningerne, er det ikke mærkeligt, at fribytterholdningen – enhver-for-sig-selv – trives bedre end den faglige tradition. Hvordan den nød knækkes, samtidig med at der ikke går fremmedfjendtlighed i den for de arbejdsløse i den kø, som Pawel og Petr passerer på deres vej fra fagforeningen, er den største udfordring af sammenhængskraften i det danske samfund.

Pawel og Petr er opdigtede navne, men fagforeningen kender deres rigtige.

Anders Olesen er formand for Byggefagenes Samvirke og næstformand i 3F Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening.

Læs mere på: www.bysam.dk

I kort form kan kravene sammenfattes i et ønske om at sikre, at overenskomsterne overholdes i alle led

Den store udfordring på længere sigt bliver at få organiseret østkollegerne

»LOWEST OF THE LOW« – ASYLANSØGERE OG ANDRE PÅ BUNDEN AF SAMFUNDET

Af Martin Bak
Jørgensen

»Jeg er dybt forundret over, at asylansøgere på den måde misbruger det danske system« udtaler beskæftigelsesminister Inger Støjberg i et interview med TV-Avisen søndag d. 23. januar 2011 efter at TV-Avisen har bragt et indslag om irregulære indvandreres position på det illegale arbejdsmarked. Men hvem misbruger hvem kunne man med rette spørge om?

Denne artikel vil forsøge at beskrive nogle af de forhold der gør sig gældende for de mest sårbare grupper blandt indvandrerne på arbejdsmarkedet i Danmark og rejse nogle spørgsmål omkring, hvem vi taler om, hvordan forholdene er og hvad én mulig løsning kunne være.

Ovenstående TV-indslag kom som reaktion på en række artikler en journalist fra avisen.dk havde lavet om blandt andet afviste asylansøgere på det illegale arbejdsmarked. Vinklen var, at den økonomiske krise havde gjort forholdene dårligere i den forstand, at lønningerne nu er nede på 10-15 kr. i timen nogle gange suppleret med lidt mad. Før krisen lå lønningerne på mellem 30-50 kr. i timen, men den økonomiske krise har gjort, at lønnen er faldet dramatisk. Artiklerne fra avisen.dk og de supplerende oplysninger TV-Avisen havde skaffet gennem SKAT omhandlede mere eller mindre kun asylansøgere, både afviste og dem der stadig var under en asylbehandling. Sidstnævnte gruppe modtager 2.000 kr. om måneden til mad og tøj og det var det faktum, der fik Inger Støjberg til at udtale at »det er en grov form for socialt bedrageri, der underminerer det danske samfund« og »vi skal ikke være til grin for vores egne penge« (TV-Avisen 23. januar 2011, kl. 18.30). Men er det en rigtig konklusion og er det den eneste måde at forstå situationen på?

«Vi skal ikke være til grin for vores egne penge»

At beskrive nogle mennesker som illegale betyder, at man beskriver selve det pågældende menneske som illegalt

Kategorier – hvem taler vi om?

Når medierne omtaler papirløse migranter er det oftest med ordene »illegale«. Det er en term der har bred anvendelse indenfor det politiske system, i medierne, indenfor EU og andre steder, men en term som de fleste forskere omvendt betakker sig for. At beskrive nogle mennesker som illegale betyder, at man beskriver selve det pågældende menneske som illegalt og ikke fokuserer på handlingen, som gør, at noget kan

betragtes som illegalt, som fx det at arbejde uden nødvendige tilladelser. I forskningen anvendes oftest begreber som »papirløse«, om end kritikere her ville hævde, at indvandrere skam har papirer – bare ikke de efterspurgte, eller irregulære. Brugen af irregulær er at foretrække, eftersom det ikke beskriver en person som illegal i sig selv, men som befindende sig i en status der af en given stat ikke betragtes som regulær. Derved bliver det også muligt at se på andre aktører, som eksempelvis de arbejdsgivere der ansætter irregulære, som deltagende i den proces der sætter folk i en irregulær situation. Vi hører primært om asylansøgere, men det er vigtigt at slå fast, at irregulære migranter dækker en langt bredere gruppe af mennesker, som gør den her problemstilling tilsvarende bredere og mere kompleks. Asylansøgere, både dem i gang med asylbehandling og de afviste, er en del af denne gruppe, men vi finder også arbejdere fra eksempelvis Ukraine som er kommet som landbrugselever og er blevet, efter deres visum er udløbet, eller vi finder personer som kommer som turister og ulovligt tager arbejde, studerende fra ikke-EU lande som arbejder mere end de egentlig må for at kunne betale studierne, eller au-pair-piger fra Filippinerne som »lejes« ud til ekstra rengøringshjælp af deres værtsfamilier og en lang række af andre persongrupper, der er aktive på det danske arbejdsmarked. Fælles for alle disse er, at de befinder sig i en usikker situation uden rettigheder.

Danmark er traditionelt set blevet betragtet som et land, der gør det svært at opretholde en tilværelse som irregulær i på grund af et meget reguleret arbejdsmarked, stærk offentlig kontrol i form af CPR-registre mm. og ved ikke at befinde sig geografisk nær primærruterne for irregulær migration som eksempelvis Italien, Malta og Spanien. Det er delvist rigtigt, men nyere forskning har vist, at der er en større gruppe af irregulære mennesker også i Danmark og ligeledes på arbejdsmarkedet. Man kan også hævde, at stramninger og nye reguleringer er med til at forøge antallet af irregulære. Ved at give færre mennesker formel adgang gennem eksempelvis asylsystemet skaber man flere der står udenfor. Ændrer man reglerne natten over, ændrer man også folks status – men det er stadig ikke personen der ændrer sig eller gør noget ulovligt men positionen på arbejdsmarkedet. Kategorier er altså ikke naturgivne og hvordan vi klassificerer folk har indvirkning på deres rettigheder. Da Karen Jespersen for år tilbage begyndte at omtale dele af asylansøgerne som illegale, har det også indvirkning på deres position. Retten til at kunne søge asyl er sikret gennem Internationale konventioner og den kan der ikke røres ved, men det er klart, at ikke alle ansøgere opfylder betingelserne, men det gør dem ikke til illegale, selvom deres krav om asyl ikke anerkendes. På samme måde skaber det nye positioner, når Rikke Hvilshøj i 2007 udtaler, at »under alle

Brugen af irregulær er at foretrække

De befinder sig i en usikker situation uden rettigheder

Ændrer man reglerne natten over, ændrer man også folks status – men det er stadig ikke personen der ændrer sig

omstændigheder sender vi jo ikke flygtninge hjem. Men afviste asylansøgere« Her bliver kategorien flygtning udelukkende for de få udvalgte som klarer skæret, mens resten betegnes som afviste asylansøgere, som derfor legitimt kan udvises.

Asylansøgere – midt i et symbolpolitisk miniefelt

Det er nødvendigt at forstå den baggrund, før vi kan forstå forholdene for disse mennesker på det såkaldte illegale arbejdsmarked.

Danmark er ramme for asylpolitiske udfordringer og mange asylansøgere er havnet i Danmark med håbet om asyl. Når vi møder avisoverskrifter som »Asylansøgere strømmer til Danmark« (Berlingske Tidende den 8. april 2010) er det dog vigtigt at forholde sig til proportionerne. I 2009 kom der ifølge Udlændingesservice 3.819 asylansøgere til Danmark og selvom det repræsenterer en stigning fra de foregående år, snakker vi stadig om et beskedent antal. Hvorfor betegner danske politikere så denne situation som »særdeles bekymrende« (Peter Skaarup fra Dansk Folkeparti til Ritzau den 14. oktober 2009)? Problematikken handler mere om at fastholdelsen af en bestemt asylpolitisk diskurs og position end om det konkrete antal. Udviklingen af asylpolitikken og mere generelt udlændingepolitikken er sket i et politisk rum, der er blevet mere og mere lukket og har til en stor grad formået at inkludere selv den politiske opposition, hvilket har gjort det svært at se de politiske åbninger for forandring gennem de etablerede politiske kanaler og har ligeledes været med til at sedimentere den politiske diskurs, der føres på det asylpolitiske felt: »vi sender jo [netop] ikke flygtninge hjem. Men afviste asylansøgere«.

Forholdene på arbejdsmarkedet

Den danske stat mister hvert år kontakten til et større antal asylansøgere. Ifølge avisen.dk har de danske myndigheder således mistet kontakten til op mod 7.500 asylansøgere de seneste fem år. Politiet anvender kategorien »skønnet udrejst« for de personer, som har fået prøvet deres sag og er blevet afvist og kategorien dækker så over, at de pågældende personer skulle have forladt landet. Det er dog svært at forestille sig, hvor de skulle tage hen. Asylansøgere er uanset deres sag rejst fra lande der ligger langt fra Danmark og har meget ofte måtte gældsætte sig til mellemmand eller menneskesmuglere for at komme ind i Europa. De mangler papirer og rejsedokumenter. De kan stadig frygte for deres sikkerhed uanset, at deres sag er blevet vurderet til ikke at være begrundet. Myndighederne i Norge vurderer til sammenligning, at ca. 16.000 udlændinge lever skjult og opretholder livet på et illegalt arbejdsmarked. Der er meget lidt grund til at antage, at noget lignende ikke skulle finde sted i Danmark omend tallet kan være lavere end i Norge. Forskellen

er, at myndighederne i Danmark mere eller minder har ignoreret den her situation. Ved ikke at italesætte situationen behøver man heller ikke lave politiske tiltag.

Asylprocessen i Danmark er lang og pt. venter eksempelvis 4.000 asylansøgere på at få deres sag afgjort. Der er ingen sikkerhed vedrørende udfaldet, hvilket skaber en situation, der er meget usikker for disse mennesker. En del forsøger at gardere sig ved på den ene og anden måde at skaffe sig penge, hvis de ikke bliver anerkendt som flygtninge og det er blevet vurderet, at en større del af de mandlige asylansøgere arbejder illegalt. Både disse mennesker og de der er blevet afvist befinder sig i en meget usikker position på arbejdsmarkedet. De har i sagens natur ingen arbejdsrettigheder, de har ingen arbejdssikkerhed og kan ikke henvende sig noget sted lovligt i tilfælde af arbejdsulykker. De arbejder både skjult og mere synligt som i pizzeriaer og gartnerier men også »under jorden«. Det at stå uden rettigheder gør også, at de har meget lidt at forhandle med overfor arbejdsgivere, der ansætter dem og de er tvunget til at acceptere meget lave lønninger. Mange beretter om at arbejde lange dage, seks dage om ugen uden at være sikker på rent faktisk at modtage nogle penge. En situation der er mulig, fordi de ikke kan gå videre med klagesager eller anmelde det eksempelvis til myndighederne. Men for at overleve tager mange alligevel den her form for arbejde og accepterer de forhold, der er. Arbejdsgiverne kan typisk være folk med samme nationale baggrund som asylansøgeren eller netværk opnået gennem andre asylansøgere, men vi finder irregulære indvandrere også i sektorer, hvor der ikke er indvandre-ejede virksomheder. Fagforeningerne berettiger om byggepladser med udenlandske arbejdere, landbruget gør brug af dem samt mange andre steder. Spørgsmålet er så igen, hvem der udnytter hvem? Det er for mig svært at følge Inger Støjbergs diagnose, eftersom jeg på mange måder ser de irregulære migranter som de udnyttede. De har ganske enkelt ikke andre muligheder og er ofre for kynisk spekulation og underbetaling. Det er ikke så meget et »valg« om at ville snyde staten, som det at stå uden muligheder. Analyser af »sort arbejde« på arbejdsmarkedet viser jo omvendt, at danskere der forøger indtægten ved sort arbejde, oftest gør det til en høj løn. Noget tilsvarende gør sig ikke gældende for de nederste lag af samfundet – det irregulære etniske proletariat om man vil.

Debatten

I de fleste Vestlige lande bølger debatten om arbejdsmarkedets udvikling og udfordringer og arbejdsmigranternes rolle her. Overordnet kan man identificere to argumenter eller påstande her. Ét argument der hævder, at irregulære migranter (og arbejdsmigranter generelt) er en

De har i sagens natur ingen arbejdsrettigheder, de har ingen arbejdssikkerhed og kan ikke henvende sig noget sted lovligt i tilfælde af arbejdsulykker

Spørgsmålet er så igen, hvem der udnytter hvem?

Hvorfor betegner danske politikere så denne situation som »særdeles bekymrende«?

»Skønnet udrejst«

Frygten for, at allerede marginaliserede, skulle blive presset yderligere, har flere steder udviklet sig til en form for nationalistisk protektionisme

Det er tvivlsomt, om vi ville kunne få friske agurker fra Spanien, hvis der ikke var irregulære hænder til at plukke dem

trussel mod »arbejdende fattige« og at tilstedeværelsen af den her type af arbejdskraft vil presse lønniveauet for de laveste lønninger yderligere ned og dermed marginalisere de »arbejdende fattige« endnu mere. Det er et argument som har stået specielt stærkt i USA, hvor mange amerikanere har udtrykt frygt for, at deres jobs forsvinder eller presses lønningerne ned på et niveau, man ikke længere kan overleve på. Lignende argumenter og bekymringer kom frem i Tyskland, da EU blev udvidet med østlandene i 2004. Frygten for, at allerede marginaliserede, skulle blive presset yderligere, har flere steder udviklet sig til en form for nationalistisk protektionisme som eksempelvis kampagnerne »British jobs for British workers«. Det er et paradoks, eftersom de fleste nyder godt af globaliseringens andre effekter som fx billigt produceret IT-udstyr. Samtidig er det også forståeligt, at folk reagerer på situationer, de ikke selv føler, de har kontrol over.

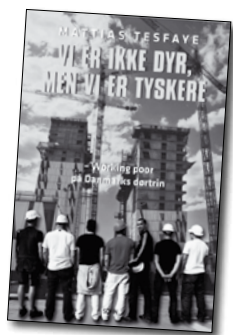
Det andet argument hævder omvendt, at de fleste lande ikke kan undvære den type af arbejdskraft og at de primært tager de jobs, som andre ikke ønsker at tage som fx rengøringsjobs og meget manuelt arbejde på byggepladser. En holdning der er udbredt i eksempelvis Italien og Spanien. Her er argumentet, at de nationale befolkninger i stigende grad er blevet så uddannede, at ingen her ønsker at tage disse jobs. Eller ganske enkelt ikke betragter de her jobs som arbejde, der er værd at tage. Mange af de jobs, som de irregulære indvandrere tager, ligger på skæve tidspunkter af dagen og det er tvivlsomt, om vi ville kunne få friske agurker fra Spanien, hvis der ikke var irregulære hænder til at plukke dem. Det er en ting som befolkning såvel som administrationen anerkender i Spanien og irregulære indvandrere kan derfor registrere sig på rådhusene i Spanien og over tid opnå lovlig opholds- og arbejdstilladelse, selvom de på det gældende tidspunkt opholder sig i landet ulovligt. Helt simpelt har landet og lokalsamfundet brug for, at de er der.

Jeg har personligt svært ved at se hvem de irregulære angiveligt skulle stjæle jobbene fra og spørgsmålet er, hvad vi kan gøre for enten at stoppe den her situation eller forbedre vilkårene. De to argumenter bygger på en ukonstruktiv modsætning mellem nationale arbejdere og udenlandske arbejdere – men begge grupper er arbejdende fattige og den ene gruppe gør ikke den andens situation værre. Det er efter min mening en fejlforståelse, som kun skaber mistro og fremmedhad. Regeringen og Dansk Folkeparti har meldt klart ud, at irregulært arbejde skal bekæmpes ved fx at afbryde asylbehandlingen i det tilfælde, at en asylansøger tages i at arbejde ulovligt. Eftersom at asylansøgere kun er én del af det irregulære arbejdsmarked er det dog tvivlsomt, hvad det vil hjælpe og det er derudover et spørgsmål, om det overhovedet ville finde plads indenfor lovens og internationale

forpligtigelses ramme. En anden løsning ville derfor være at åbne op for, at asylansøgere kunne arbejde legalt under deres asylbehandling. Det er praksis i resten af Norden. Det ville dels give asylansøgere noget meningsfuldt at foretage sig i ventetiden, det ville mindske omfanget af det irregulære arbejdsmarked, det ville betale skat tilbage til systemet og det ville muligvis kunne nedbringe antallet af depressioner, PTSD og lignende, som mange asylansøgere ender med at gå igennem og senere opnå humanitær opholdstilladelse på uden derefter være i stand til at arbejde. Det er delvist også et spørgsmål om etik og værdighed og ikke kun et spørgsmål om økonomisk kalkulation. Det ville ikke udrydde alt irregulært arbejde foretaget af udlændinge på nogen som helst måde, eftersom asylansøgere som allerede beskrevet kun er én del af denne gruppe, men det ville tilbyde mennesker der i dag befinder sig i en usikker og sårbar position en mulighed, som er værdig for en velfærdsstat som den danske.

Martin Bak Jørgensen er PhD, Adjunkt ved Aalborg Universitet hvor han er tilknyttet Centre for the Studies of Migration and Diversity (CoMID). Han arbejder med migrations- og integrationsproblematikker primært fra et policy perspektiv.

En anden løsning ville derfor være at åbne op for, at asylansøgere kunne arbejde legalt under deres asylbehandling

Af Jesper Kinch-Jensen, medlem af Odense Byråd (S)

Anmeldelse af Mattias Tesfaye:

VI ER IKKE DYR, MEN VI ER TYSKERE – WORKING POOR PÅ DANMARKS DØRTRIN *Forlaget Sohn, 2010*

Mattias Tesfaye har skrevet en spændende bog om working poor. Arbejdsforholdene på de europæiske arbejdspladser bliver ringere. Flere deltidsstillinger, dårligere arbejdsmiljø og pres på lønnen. Dereguleringen af arbejdsmarkedet i Europa sætter sine spor. Det er en god og nyttig bog skrevet til de, der berøres af denne udvikling. Til tillidsfolk og andre fagligt aktive, men den har betydning for alle, der er interesseret i forholdene for lønmodtagerne og samfundsforhold i øvrigt.

Bogen veksler mellem fortællinger fra dagligdagen på arbejdspladsen og fra forfatterens familie som for eksempel forældre og bedsteforældre. Det giver bogens emne et historisk perspektiv og problemstillingerne forankres i en genkendelig hverdag.

Bogens titel henviser til en historie fra en dansk byggearbejdsplads med tyske arbejdere, hvor de sanitære forhold er mildt sagt elendige. Mattias Tesfaye siger på et tidspunkt, at det skal de ikke finde sig i – og understreger det med ordene: I er ikke dyr. De svarer ham: »Nej. Vi er ikke dyr. Wir sind ossies«. Østtyskerne er vant til at få tilbudt uværdige arbejdsforhold.

Udviklingen på det tyske arbejde er gået meget stærkt de sidste 10-15 år i retning af dårlige lønninger og ringere arbejdsforhold. Flexibiliteten – at skulle stå til rådighed på ethvert tidspunkt har afløst mere forudsigelige arbejdstider. Der er også kommet flere jobs med lavt timetal og tidsbegrænsede stillinger og vikaransættelser. Styrkeforholdet er ændret til ugunst for lønmodtagerne.

Derfor søger de til Danmark for at få arbejde – nok så meget på grund af mere faste arbejdstider end lønnen.

Den tyske professor Ulrich Beck gjorde for en ti år siden opmærksom på dette problem i bogen »Fagre nye arbejdsverden« (Hans Reitzel, 2002) med det, han kaldte brasiliansisering af arbejdsmarkedet. Arbejdskraften får nomadekaraktter – konstant søgende efter en smule arbejde og en masse af de ovennævnte træk, som Tesfaye tager frem. Også Ulrich Beck pegede på Tyskland som det land, hvor denne udvikling var på frem-march.

For en 4 år siden fik vi foretaget en såkaldt fattigdomsundersøgelse i Odense Byråd. Den blev lavet af Syddansk Universitet – samtidig med at København og Aarhus kommune fik lavet en tilsvarende undersøgelse. Undersøgelsen viste, at fattigdommen i Odense var særlig koncentreret i bestemte områder af byen (f.eks. Vollsmose), at især mange børn i familier med minoritetsbaggrund var berørt, og vi var også klar med en argumentation om at fattigdommen var regeringsskabt. Kontakthjælpsloft, Starthjælp, 300/450 timers regel mv.

Men den viste også, at en række af de fattigste var i arbejde – overvejende som selvstændige. Mange vil hellere arbejde end have overførselsindkomst, også selv om de arbejder meget og tjener meget lidt. Det er egentlig flot, at der er et sådant ønske om at ville arbejde – og det overses ofte i debatten, hvor man mest hører om, at der skal incitament ift. større forskel mellem overførselsindkomster og løn. Det er også forståeligt, at østarbejdere søger til Danmark for at få arbejde. Selv om det er på vilkår, vi ikke ville acceptere.

Men det lægger et pres på den danske aftalemodel. På overenskomst-systemet. På lønninger og arbejdsvilkår også på det ordinære arbejdsmarked.

Bogen beskriver hvordan advarselslamperne bør tænde på det danske arbejdsmarked. Working poor er endnu ikke så udbredt i Danmark takket være vores arbejdsmarkedsmodel og fagforeningernes styrke. Men der er tydelige spor af det i byggebranchen med arbejdskraft udefra, i transportbranchen og i store del af servicesektoren.

Fagbevægelse og S og SF arbejder igen tættere sammen. Det ville være godt, hvis fagbevægelsen igen blev mere politisk, og at de politiske partier igen ser arbejdslivet som en væsentlig arena for politisk tænkning, for at give de, der er presset af denne udvikling stemme. For de opfatter ikke de politiske partier eller politik i det hele taget som noget, der siger dem noget.

Det er for Mattias Tesfaye den egentlige kulturkamp. At blive deltagende i samfundsudviklingen i stedet for passiv.

Den sidste del af bogen handler om denne kulturkrig, hvor deltageren igen forholder sig til samfundet som ansvarlig og kritisk deltagende. Deltageren har ret og pligt til at deltage i omgivelserne.

Deltagernes modstandere i kulturkrigen er sofadyr, forbrugere, romantikeren og evighedsstudenten, siger Mattias Tesfaye.

Sofadyrene tror ikke, at de kan ændre noget som helst på de problemer de står i. De bliver passive eller helt ligeglade og Sofavælgerne er det trediestørste parti herhjemme. Den samme tendens ses i både Europa og USA.

Nogle vælger en romantisk tilgang til velfærdssamfundet – en velfærdsmelankoli, kalder Mattias Tesfaye det. Det er en bagudrettet og i øvrigt fejlagtig romantisering af fortiden. De stemmer ofte på Dansk Folkeparti, hvis de overhovedet gider stemme.

Andre igen vælger forbrugernes indstilling til samfundet. Hvad er der i det for mig? Uden tanke for helheden.

Endelig er der evighedsstudenten, som ser uddannelse som svar på alle problemer, fordi de selv befinder sig i konstant uddannelse. De ser arbejdet som kilde til personlig udvikling og overser, at på ganske mange arbejdsområder handler det om at arbejde hårdere og hurtigere.

Konsekvensen af indstillingerne er, at den politiske debat indsnævres eller forsvinder.

Flere har leveret gode forklaringer på stemmeskredet i 2001, hvor arbejderstemmerne massivt flyttede fra S og SF til Dansk Folkeparti og Venstre. Mattias Tesfaye leverer i denne bog de sociale baggrunde i forandringer i arbejdslivet.

Derfor udgør bogen et væsentligt bidrag i denne bredere debat – til analyserne af vælgervandringerne som foretaget af Goul Andersen m. fl. og Rune Lykkebergs glimrende analyse i »Kampen om sandhederne«.

Har adskillelsen mellem Socialdemokratiet og fagbevægelsen ikke medvirket til afpolitiseringen af fagforeningerne? Mange tillidsrepræsentanter og fagforeninger er ikke politisk organiserede i dag. Det kan man godt høre på deres holdninger. De er blevet mere fagligt snævre. Ganske mange mennesker der arbejder på velfærdsområderne har ikke egentlige politiske holdninger med nogenlunde sammenhængende argumentation. De argumenterer i forlængelse af deres fag.

På den anden side bliver politikken til et sted, hvor de med ambitioner for egen karriere holder til sammen med brokkehovederne. Her trænger man til at forbinde sig med virkeligheden og slippe den sociale ingeniørkunst.

Bogen er blevet kritiseret for at ville for meget. Den handler om meget, og en del emner flyves igennem uden at blive grundigt underbygget. Skulle den ikke være kortere og mere fokuseret på working poor?

Vi kunne godt trænge til at få emnet working poor belyst meget grundigt og konkret. Hvor omfattende er det i grunden? Hvordan ser det ud i de forskellige brancher? Baggrunden for dereguleringen af arbejdsmarkedet kunne også trækkes skarpere op. Det globale perspektiv og handlemulighederne for fagbevægelsen på europæisk og globalt plan ville også være godt at få mere hold på. Således, at analysen koncentrerer sig om dereguleringen af arbejdsforholdene og hvad det helt konkret betyder i enkelte brancher.

I stedet tager Mattias Tesfaye mange andre emner op, og bogen bliver lang og ind imellem lidt tung at komme igennem. Men perspektivet – at se det fra arbejdslivets perspektiv er velgørende og fastholdt bogen igennem. På mange måder er denne bog tiltrængt. Dens væsentligste styrke er, at den falder på et sted, der har været meget tørt – meget længe. Den skal læses, tales om og bruges.

Anmeldelse af Lars Olsen:

ELITERNES TRIUMF – DA DE UDDANNEDE KLASSER TOG MAGTEN

Forlaget Sohn 2009

Af Preben Etwil

Bogens tese er, at det danske folkestyre har udviklet sig fra, at folket styrede landets anliggender, til at det nu er folket, der bliver styret af landets uddannede eliter. Dermed er man efter Lars Olsens opfattelse, hurtigt men nærmest umærkeligt, vendt tilbage til en situation, som også herskede før demokratiets reelle gennembrud. En situation, hvor det er de begavede, de kulturelle og de velbærgede der har overvægt i at formulere den offentlige mening, og dermed bliver styrende i alle offentlige anliggender. Eliterne har så at sige ikke den rette indlevelsessevne til at forstå og afkode, det der bestemmer almindelige folks arbejds- og hverdagsliv. Det skyldes hverken manglende indsigt, vilje eller evner hos eliten, men det forhold, at de så at sige lever i to adskilte verdener. En adskillelse der er blevet kraftigt intensiveret i de sidste tyve, tredive år.

Påstanden er, at det er blevet storbyernes over- og højere middelklasse, der sætter dagsordenen, og præger de politiske beslutninger. Den almindelige befolkning, hvordan den ellers måtte blive defineret, er efter Lars Olsens opfattelse, fuldstændigt afkoblet den demokratiske påvirknings- og indflydelsessfære. Lars Olsen gør en række simple iagttagelser, der understøtter disse synspunkter. Personsammensætningen i Folketinget afspejler på ingen måde sammensætningen i befolkningen som helhed. Folketingets medlemmer er i dag præget af akademisk uddannede personer, der bor i ejerbolig, og som har meget lidt erhvervs-erfaring, da de lige fra deres unge år, har valgt at gå »politikervejen«. Dertil skal lægges at både det politiske rådgivningsniveau og embedsmændene i ministerierne i høj grad også er udgået af den akademiske skole – uden meget forbindelse med den jævne befolkning, der fortsat mest til dels består af faguddannede og ikke faguddannede personer. Dette har efter Lars Olsens vurdering betydet, at en lang række af de seneste års meget store økonomisk-politiske reformer, så som velfærdsforlig, uddannelses-, struktur- og politireform er blevet gennemført uden inddragelse af den brede befolknings erfaringsgrundlag. Reformerne er blevet til i snævre lukkede akademiske cirkler af eksperter og politikere: »Den politiske enighed skyldes ikke mindst, at en stor

del af politikerne i dag kommer fra storbyernes højere middelklasse. Konsekvensen er, at forestillinger i dette samfundslag let får politisk gennemslag, mens andre hensyn har en sværere gang på jord« (p. 95). Efter Lars Olsens opfattelse er dette et markant brud med den klassiske opfattelse af folkestyret.

Lars Olsen påpeger i denne forbindelse Hal Koch's historiske demokratiopfattelse, hvor store samfundsklasser som bønderne og arbejderne lod sig repræsentere af folk, der udgik af deres egne rækker, og som gennem deres personlige opvækst og virke havde en tæt kontakt med disse befolkningsgruppers daglige arbejds- og levevilkår. Bønder repræsenterede bønderne, og arbejdere repræsenterede arbejderne. I dag bliver de alle – uanset stand og uddannelse – repræsenteret af en akademisk elite. En elite der ikke har den brede kontakt med borgerne uden for de store byers bedre men kreative borgerskab. Stort set ingen fra den uddannede eliten bor i den almene sektor, og mange af deres børn går på privatskole. De naturlige mødefora, der tidligere eksisterede i byernes folkeskoler, er så at sige blevet udhulet.

Den usynlige adskillelse mellem den akademiske elite og den jævne befolkning er vokset markant i de senere år, og mens den akademiske elite med stor sandsynlighed har vundet magt, prestige og økonomisk velstand med den tiltagende globalisering, har meget brede dele af befolkningen – uden stor eller ingen uddannelse – betalt prisen ved, at arbejdsmarkedet er blevet voldsomt brutaliseret i den frie konkurrences hellige navn. Dertil skal lægges, at mange af de arbejdspladser, hvor de almindeligt faguddannede og de ikke-uddannede kunne finde reelt arbejde, er blevet flyttet til udlandet.

Akademiseringen af samfundet er sket overalt – og især inden for undervisningssektoren, hvor akademisk snobberi er særligt udtalt inden for højere politiske niveau. Al undervisning indrettes herefter på de højtuddannedes præmisser med udbredt akademisk hovmod over for alt manuelt fagligt arbejde. Dette er naturligvis til stor skade for mange af de unge, der ikke har akademiske forældre at trække på. De kan simpelthen ikke klare kravene til en abstrakt og teoretisk uddannelse. De kan så at sige ikke se relevansen af uddannelsen, og dropper derfor helt ud af den, og ender typisk som et nyt proletariat af ikke-uddannede. Mens åndens arbejde er blevet løftet op på en samfundsmæssig piedestal, er der inden for håndens arbejde sket en kraftig desavouering, med det lidt besynderlige resultat at praktisk orienterede uddannelser, skal belemres med abstrakte teorikonstruktioner af fx Bourdieu og Habermas. Det er godt for nogle, men næppe for personer, der i forvejen har svært ved det boglige.

Lars Olsens analyser bygger af og til på et lidt tyndt teoretisk og empirisk materiale. Flere af udsagnene er også baseret på en lidt idealiseret og naiv forestilling om tidligere tiders store samfundsmæssige samhø-

righed og faste klasserelationer. Men man kommer alligevel ikke uden om, at der er noget om snakken. Samfundet bevæger sig notorisk mod en større opdeling i forskellige samfundsmæssige segmenter, hvoraf de uddannede grupper (her kaldt eliter) har taget rigtigt godt for sig af retterne – uden det store hensyn til dem, der har måttet betale prisen for liberalisering og globalisering af økonomien med deraf følgende stor indvandring af fremmede kulturer.

Lars Olsen gør sig i bogen en lang række overvejelser om, hvad det er, der har gjort at flere hundrede tusinde traditionelle socialdemokratiske arbejderstemmer er blevet flyttet over til partiet Venstre og i ekstrem grad Dansk Folkeparti. Det er der som bekendt ingen lette forklaringer på, men Lars Olsen tør dog alligevel at vove et par rimelige forsøg. Først og fremmest skal man se vælgerflugten som et udtryk for, at store dele af den gamle arbejderklasse har følt sig svigtet af akademiseringen af det traditionelle arbejderparti. Påstanden er, at de ledende socialdemokrater, ikke aner hvad der sker ude i skurvognene og i landets mange kantiner. En karrieresocialdemokrat kommer direkte fra universitetet uden den store erhvervs erfaring. Derudover føler mange traditionelle arbejdere, at ledende socialdemokrater overhovedet ikke har været lydhøre over for den massive folkelige kritik, der blev rejst over en ukontrollabel indvandring, der notorisk har skabt stærke modsætningsforhold i mange boligområder. Politikerne kunne ikke råbes op – primært fordi at de ikke, med deres akademiske baggrund, selv levede i, eller kendte personer fra disse bolig- og arbejdsmiljøer: »Det er ikke deres job, som flytter til Kina. Det er ikke deres løn og arbejdsforhold, der presses af løntrykkere fra Østeuropa. Det er heller ikke deres børn, der chikaneres af utilpassede indvandrere i de almene boligkomplekser. Sat på kort formel: globaliseringen har både positive og negative sider, men de er langt fra jævnt fordelt. Det er ofte de bedrestillede, der får fordelene. Og frem for alt: det er de underprivilegerede, som må leve med konsekvenserne« (p. 134). Som Lars Olsen flere steder konstaterer, så lever de højtuddannede i en anden social virkelighed end store dele af den brede befolkning.

Ved valget i 2001 var alting bare blevet for meget. De borgerlige – og især Dansk Folkeparti – kunne tilsyneladende levere det politiske alternativ, som befolkningen så åbenlyst sukkede efter: En voldsom stramning af udlændingepolitikken. Det var dét, der gjorde forskellen, for det var nemlig i den brede vælgerbefolkning lykkedes for både partiet Venstre og Dansk Folkeparti at fremstå som forsvarer af den universelle skandinaviske velfærdsmodel. Befolkningen ville fortsat gerne have velfærd og social tryghed, men ikke uddannelseselitens multikulturelle samfund.

Dansk Folkeparti fremstår nemlig i store dele af offentligheden, og især blandt tidligere socialdemokratiske vælgere, som det parti der taler

»den lille mands sag«, når det værner pensionisten, og revser indvandringspolitikken. Det er klar tale, der forstås ude på arbejdspladserne og i de belastede boligkvarterer. Problemet er imidlertid, at der ofte er langt mellem retorik og virkelighed: »Pia Kjærsgaard Co. markedsfører sig på at repræsentere folket over for eliten, men har støttet nogle af de mest elitære og ufolkelige forandringer i Danmarks nyere historie!« (p. 95). Dansk Folkeparti har om nogle sammen med den borgerlige regering rullet den danske velfærdsstat tilbage. Til gengæld fik de sat indvandringsdebatten på den permanente dagsorden: »Resultatet blev et kolossalt folkeligt overtryk, der ikke bare banede vej for det borgerlige systemskifte i 2001, men også lagde fundamentet for en giftig og polariseret debat« (p. 225).

Den traditionelle klassekamp blev erklæret død, og erstattet af en stærkt iscenesat værdi- og kulturkamp, hvor islam og muslimer kunne identificeres som de fremmede og de uønskede. Det var simpelthen lettere at orkestrere modsætninger mellem forskellige kulturer end klasser ingen alligevel ville kendes ved. I denne værdikampens sump, blev der umærkeligt åbnet op for centralisering af en række offentlige serviceydelser, der både kunne bruges til at fremme egentlige nedskæringer, og privatiseringer af det der blev tilbage. Ligeledes kunne man i den økonomiske forbrugsfest for brede dele af befolkningen, skjule det faktum, at indkomstfordelingen blev mere og mere skæv.

Lars Olsens undersøgelsesmetode bygger på kritisk journalistik med stor fokus på selvoplevede hændelser, interview med venner og familie samt suppleret med inddragelse af forskellige nøglepersoner. Dertil skal lægges, at Lars Olsen har fået foretaget en større selvstændig vælgerundersøgelse af analysebureauet Capacent. Metoden gør det muligt at inddrage læseren i historier fra det virkelige liv, og sætte dem ind i en større samfundsmæssig sammenhæng på en letforståelig og vedkommende måde. Historierne er let fortalte, og de teoretiske og politiske problemstillinger, de dækker over, bliver omsat til hverdagshistorier af kød og blod. Det gøres faktisk ikke bedre.

Man kan på flere områder godt være kritisk – ja, endog tvivlende – over for dele af Lars Olsens analyse, men man kan på ingen måde afvise, at han har fat i nogle særdeles væsentlige samfundsmæssige problemstillinger. En ting er helt sikkert, og det er, at alt for mange unge dropper ud af uddannelsessystemet uden uddannelse, og at almindelige menneskers daglige virke alt for ofte ikke bliver inddraget i de politiske diskussioner, da disse hverdagsproblemer tilsyneladende ligger under den politiske elites radar.

Med disse ord skal bogen varmt anbefales til at kunne indgå i en kvalificeret debat om, hvorledes vi bør indrette det politiske system i fremtidens Danmark.

VELFÆRDSREGIMER OG FERTILITET

Af Peter Abrahamson.
København Universitet

Generelt set er det sådan, at mindre udviklede lande har en høj fertilitet, mens de mest udviklede lande har en lav fertilitet. På den ene side er de mange børn i Syden en forudsætning for, at forældrene kan blive forsørget og passet i alderdommen, da der ikke er nogen velfærdsstat; men på den anden side er de mange børn også en del af fattigdomsproblemet. Med stigende velstand og offentlig velfærd falder fertiliteten. Som beskrevet i forrige nummer af Social Politik (1/2011: 35-37) så tog Kina som det eneste udviklingsland den beslutning at begrænse befolkningstilvæksten via den såkaldte etbarnspolitik, og Kina har nu en samlet fertilitet på 1.8, hvilket svarer til situationen i fx Norden, men som beskrevet dækker over, at mange familier i byerne kun har et barn, mens familier på landet har flere børn.

Velfærdsregimerne i Østasien og Syd- og Centraleuropa har meget til fælles

Det er bestemt ikke uden betydning hvilken slags velfærdsordninger der følger med den stigende velstand. Både de østasiatiske tigeconomier og de central- og sydeuropæiske lande viser med al tydelighed, at fraværet af kollektive pasningsordninger foranlediger, at kvinder får meget få børn. Med udvikling føl-

ger et fokus på ligestilling mellem mænd og kvinder; en ligestilling der kommer til udtryk i kvinders høje uddannelsesniveau og ønske om finansiel selvstændighed og personlig udvikling gennem lønnet beskæftigelse. Den eneste måde det kan forenes med samtidig at skulle være hovedansvarlig for familielivet, er ved at reducere antal af børn til ingen eller ét barn. Som det fremgår af tabel 1, så har Østasien verdensrekord i lav fertilitet med niveauer mellem 1.0 og 1.4, mens Central og Sydeuropa tager sølvmedalje med en samlet fertilitet på mellem 1.3 og 1.5.

Velfærdsregimerne i disse to regioner har meget til fælles. Deres mere eller mindre udviklede velfærdsstater har fokus på overførselsindkomster, særligt pension, baseret på opsparingsprincippet samt basale serviceydelser såsom sundhed og uddannelse. Derimod er der ingen eller kun meget ringe dækning ift. børnepasning og pasning af handikappede, svage ældre og langtidssyge. Velfærdsregimet understøtter altså forestillingen om den mandlige forsørger og den kvindelige husmor. Begge regioner er præget af en stærk og traditionel familieorientering baseret i hhv. katolicismen og Konfucianismen. Desuden deler disse regioner også en historie, der omfatter en autoritær fortid; de er nye parlamentariske demokratier. Men med politiske rettigheder følger ofte kravet om sociale rettigheder og kamp for større ligestilling, hvilket velfærdsregimet til dels står i vejen for.

Kvinde- og børnevenlige velfærdsstater

Anderledes er det i Norden og i de familie-/børnevenlige velfærdsstater i Belgien og

Frankrig. Her finder vi en for udviklede lande ret høj fertilitet omkring eller lidt under reproduktionsniveauet, som er 2.1. Alle disse lande har en velfærdsstat, som lægger stor vægt på kollektiv omsorg, således at det er muligt for kvinder både at forfølge en karriere på arbejdsmarkedet og få mindst to børn samtidig med, at der ikke er opnået (helt) ligestilling ift. hovedansvar for familielivet. Det er også karakteristisk, at udbygningen af velfærdsydelser generelt ikke har været anset for kontroversielt, men derimod er blevet vedtaget med store flertal i parlamenterne indenfor en udpræget konsensuskultur. Disse lande bygger overvejende på universelle skattefinansierede velfærdsydelser, hvilket de deler med de mindre generøse atlantiske velfærdsstater i Storbritannien, Irland (og for øvrigt også USA). Sidstnævnte tilbyder ikke megen offentlig omsorg, men til gengæld har de meget liberale migrationsregler og indvandringen kompenserer således ved at fastholde eksistensen af relativt unge befolkninger.

Er indvandring løsningen eller problemet?

I Østasien er der en stigende erkendelse af, at de hurtigt aldrende befolkninger på sigt truer selve nationens etniske overlevelse, men indtil nu er det gået trægt med at udbygge universelle pasnings- og omsorgsordninger. Som antydnet ovenfor, så er indvandring en anden løsning på aldriingsproblemet, idet indvandrere generelt er yngre mennesker, og det er en løsning som indtil nu har været foretrukket. Som et kuriosum kan nævnes, at elleve procent af samtlige ægteskaber i Sydkorea nu (2009) indgås med en fremmed. Dette er udtryk for at koreanske kvinder i stadig højere grad ikke gider koreanske mænd med deres forestillinger om traditionelle familieformer,

Tabel 1.
Samlet fertilitet opdelt på regioner 2008

Østasien	
Hong Kong	1.0
Japan	1.4
Republikken Korea	1.2
Singapore	1.3
Taipei (Taiwan)	1.1
Central- og Sydeuropa	
Cypern	1.5
Malta	1.4
Grækenland	1.5
Italien	1.4
Portugal	1.4
Spanien	1.5
Tjekkiet	1.5
Slovakiet	1.3
Ungarn	1.4
Polen	1.4
Bulgarien	1.5
Rumænien	1.4
Tyskland	1.4
Østrig	1.4
Norden	
Danmark	1.9
Finland	1.9
Norge	2.0
Island	2.2
Sverige	1.9
Nordvesteuropa (øvrige)	
Irland	2.1
Forenede Kongerige	2.0
Belgien	1.9
Frankrig	2.0

Kilder: Asian Development Bank. On-line data base; Eurostat. On-line data base.

hvorefter disse mænd i stor udstrækning importerer kvinder fra mindre udviklede egne af Asien, som ikke har noget imod at gå derhjemme, og som derfor kan passe børn og skrantende svigerforældre. Med stigende indvandring følger imidlertid også muligheden for udviklingen af xenofobiske forestillinger, og det koreanske samfund har da også oplevet et stigende omfang af diskrimination og fremmedfrygt. Dette er parallelt til, hvad vi har oplevet i Europa. Der synes således på sigt ingen vej udenom udbygningen af velfærdsstatens pasnings- og omsorgspotentiale hen i retning af, hvad vi har gjort i Norden.

Det er næppe en tilfældighed, at det er de universelle velfærdsstater, der har været mest orienteret mod kollektive pasnings- og omsorgsforanstaltninger. Deres velfærdsideologi bygger på forestillinger om solidaritet og omfordeling, mens de Bismarckinspirationede velfærdsstater bygger på en forestilling om statusbevarelse, der sikres via indkomstbortfaldsprincippet, hvor ydelsen svarer til bidraget; dvs. jo bedre man har tjent på arbejdsmarkedet jo mere har man ret til i form af forskellige overførselsindkomster.

Den universelle velfærdsstat har klaret overgangen fra industrialisme til servicesamfund bedst

Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen har foreslået, at vi gør op med universalismen og bevæger os over i retning af det bismarckske optjeningsprincip, angiveligt for at undgå såkaldt social turisme, hvor marginaliserede eksistenser fra det øvrige Europa skulle blive tiltrukket af vores forholdsvist generøse velfærdsydelser. Som påpeget af mange så er der imidlertid ingen grund til at frygte social turisme. Det er meget, meget få,

der vandrer mellem EU's medlemslande, og der er intet som helst belæg for, at Norden i almindelighed og Danmark i særdeleshed skulle være ved at blive oversvømmet af velfærdskrævende indvandrere. Tværtimod er der gode grunde til at værne om universalismen og vægten på personlig social service i form af pleje og omsorg. Dermed reduceres aldringen af samfundet, og vi kan fortsætte den udvikling siden midten af 1980'erne, hvor fertiliteten her i Danmark var 1.4 som den er i dag i Syd- og Centraleuropa; men hvor vi har øget den år for år og nu med 1.9 nærmer os det niveau, som gør, at befolkningen reproducerer sig.

Kilder

Abrahamson, Peter (2011). 'The welfare modelling business revisited: the case of East Asian welfare regimes.' Gyu-jin Hwang (ed.) *New Welfare States in East Asia: Global Challenges and Restructuring*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd., pp. 15-34 (in press).

Seo, Jung Min & Seol, Dong-Hong (2010). 'Korean nation and its others: dynamics of ethnic nationalism and hierarchical nationhood.' *Conference Proceedings. The 1st Korea - Nordic Conference. Mapping the two corners of EurAsia in comparative ideas, society and politics*. Seoul: Yonsei University, pp. 19-41.

GLOBAL AGENDA ON SOCIAL WORK AND SOCIAL DEVELOPMENT

Af Annelise Murakami,
lektor Professionshøjskolen Metropol

Over 3000 socialarbejdere, undervisere, forskere og udviklingsarbejdere mødtes i Hong Kong i juni 2010 til Joint World Conference on Social Work and Social Development: *The Agenda*, for at mobilisere en global bevægelse som italesætter de store sociale udfordringer i verden.

De tre organisationer: International Council on Social Welfare (ICSW), International Federation of Social Workers (IFSW) og International Association of Schools of Social Work (IASSW) repræsenterer et stort spekter af social udvikling, socialt arbejdes praksis og uddannelse af socialarbejdere. Organisationerne har altså en bred skare af medlemmer, som de kan involvere i udviklingen af denne globale dagsorden.

Global Agenda sætter fokus på følgende indsatsområder:

- Social og økonomisk ulighed nationalt og imellem regioner
- Menneskets værdi og værdighed
- Miljømæssig bæredygtighed
- Vigtigheden af mellem menneskelige relationer

I Hong Kong, blev det besluttet at organisationerne arbejder videre med disse indsats områder frem til den næste Joint World Conference, som afholdes i Stockholm 9.-12. juli 2012. I det følgende vil jeg kort beskrive denne proces.

Processen med de fire indsatsområder

Processen med at arbejde med de fire indsatsområder i nationalt såvel som internationalt regi vil variere afhængig af konteksten. En gennemgående pointe er dog, at socialt arbejde er vigtig i forhold til at skabe en human og retfærdig verden.

Der vil være forskelle på, hvilke aspekter der vil være fremtrædende i de nationale kontekster, men arbejdet mod social og økonomisk ulighed favner bredt internationalt, fordi vi ser tendenser på voksende ulighed, øget marginalisering og øget sårbarhed blandt udsatte mange steder i verden

I forhold til *værdighed* og *værdi* for mennesket, er respekten for mangfoldighed, forskellige trosretninger, politisk ustabilitet, terrorisme samt staternes måde at håndtere truslen herom i fokus. Områder som migration, flygtninge, handlede børn og kvinder er ligeledes i fokus i forhold til, hvorledes det sociale felt håndterer disse udfordringer.

Indsatsområdet omkring *miljømæssig bæredygtighed* har fokus på katastrofer, der er skabt af enten naturen eller mennesker. Særligt vil fokus være på involvering af lokalsamfund i udviklingen af disse områder og beskyttelse af miljøet.

Vigtigheden af mellem menneskelige relationer i en verden der forandrer sig og dermed også forandrer familier og relationer, er også i fokus som indsatsområde og her fokuseres blandt andet på børn og familier, mennesker med funktionsned sættelser, mennesker med

behov for fysisk og mental bistand, mennesker der ældes, mennesker der misbruger og mennesker der lider som følge af vold og misbrug.

Disse indsatsområder udvikles fortsat og er således ikke endelige, men det der karakteriserer dem er netop, at de er gældende på et globalt niveau men med forskellige nationale forskelle.

De tre organisationer har udarbejdet dokumentet Global Agenda omkring de fire indsatsområder, og har inviteret deres medlemskredse til at engagere sig i, udvikle og kommentere på agendaen. I denne sammenhæng bliver samarbejdet med forskning og praksis en naturlig del af arbejdet, så Global Agenda bliver et kvalificeret indspark, når den overrækkes til FN og de nationale regeringer i New York i marts 2012

Du har mulighed for at læse og kommentere Global Agenda på www.globalagenda.org

Global Agenda og Global Social Work Day

På Professionshøjskolen Metropol, Socialrådgiveruddannelserne blev der den 15. marts afholdt Global Social Work Day. Her mødtes ca. 60 studerende og diskuterede netop Global Agendas fire indsatsområder – og kommenterede dem i en dansk kontekst. På Social Work Day diskuteredes sociale problemer mange steder i verden, både på skoler og i andre sammenhænge, hvor der foregår socialt arbejde.

Forskellige kriser præger vores samfund, og vi, der kender til socialt arbejde, ved, hvordan kriserne påvirker mennesker og lokalsamfund. De studerendes deltagelse og perspektivering er således også vigtige at få inddraget i processen, og deres arbejde med dette vil

blive fremsendt til henholdsvis ICSW, IFSW og IASSW som *København dokumentet*.

De studerende startede dagen med et videomøde med studerende fra socialarbejderuddannelsen på Pretoria University i Sydafrika, for at få perspektiveret Global Agenda i forskellige nationale sammenhænge. Dette fælles møde motiverede de efterfølgende diskussioner.

De studerende i København har bl.a. valgt følgende temaer i relation til de fire indsatsområder: Den stigende individualisering, det øgede fokus på effektivisering, funktionalitet og professionalismens betydning for de mellem menneskelige relationer, behov for at værne om velfærdsstaten og modarbejde den stigende marginalisering, behov for at se miljøet i en global sammenhæng og hindre at det påvirker fremtidige generationer negativt, klimaflygtninge samt de negative diskurser omkring etniske minoriteter.

Konkret er de studerende optaget af at behandle mennesker anerkendende, have fokus på inklusion, hylde mangfoldighed og værne om rettigheder, og ser et behov for mere undervisning i kollektivt orienterede metoder for at mobilisere fællesskaber i en individualiseret tid.

LOLLAND: ET EKSEMPEL PÅ AT REGERINGEN STRAFFER UDSATTE KOMMUNER ØKONOMISK – OG GØR KAMPEN MOD FATTIGDOM NÆSTEN UMULIG

Af Knud Vilby, formand

Socialpolitisk Forening har fået en ny afdeling på Lolland og Falster. Ved den stiftende generalforsamling i Maribo diskuterede vi både fattigdom og den nødvendige kamp for socialt udsattes rettigheder. Det er diskussioner, der er særligt aktuelle, når man mødes på Lolland.

På Lolland er 7% af den voksne befolkning på kontanthjælp. Mange har givet op, og det er vanskeligt at lave omfattende aktivering, blandt andet fordi man mangler arbejdspladser. Mulighederne for virksomhedspraktik er begrænsede.

Men regeringens politik er at belønne de aktive. Det gælder både i forhold til enkeltmennesker og kommuner. Den statslige refusion til kommunernes udgifter til ledige er reduceret. Der gives nu 50% refusion i forbindelse med virksomhedspraktik og løntilskudsjob. Ellers får kommunerne kun refunderet 30% af udgifterne. Til gengæld flyttes der penge over til bloktilskud.

Da de nye refusionsregler blev gennemført sidste år kendte regeringen konsekvenserne. De betød, at kommunerne i Region Hovedstaden fik omkring 178 mio. kroner i gevinst. Lolland og andre kommuner med mange ledige mistede til gengæld rigtig mange mil-

lioner. Beskæftigelsesministeren lovede at kompensere kommunerne, hvis tabet lå over ½% af det samlede budget. Og i december var beregningen, at det netto ville give et tab for Lollands Kommune på 3,5 mio. kr. i år og 6,5 mio. kr. i 2012.

Men Claus Nytrup fra kommunalbestyrelsen i Lollands Kommune fortæller, at politikerne på et arbejdsmarkedsudvalgsmøde i marts fik at vide, at kompensationsløfterne ikke holdt helt. Man regner nu med et tab på 12,8 mio. kr. i år, over 15 mio. kr. til næste år, og 28 mio. kr. i 2013 når kompensationen hører op.

På almindeligt dansk betyder det, at regeringen slår på nogen der allerede – næsten – ligger ned.

Lolland får både sværere ved at finansiere de udgifter, der skal hjælpe de svage og dem der skal sikre at Lolland fortsat er en velfungerende kommune for de mange.

Lolland er et eksempel. De kommuner der har de største sociale problemer, de fleste ledige og det dårligste skattegrundlag straffes, mens de rigere kommuner med færre ledige og færre sociale problemer belønnes.

Ved behandlingen i Folketinget sagde beskæftigelsesministeren Inger Støjberg, at »man skulle da være en meget ufiks kommune, hvis man ikke ændrede måden at aktivere på,

når guldet ligger lige foran, og når det (altså virksomhedsaktivering) er den bedste form for aktivering«. Ifølge Inger Støjberg skal Lollands Kommune altså bare se at komme i gang.

Det er at føje spot til skade.

Absolut fattigdom

Når kommunale sagsbehandlere ikke lever op til lovens krav, og når sager om svigt kommer offentligt frem bliver kommunerne med rette kritiseret, blandt andet af socialministeren. Men samtidig undergraver regeringen udsatte kommuners muligheder for at gøre den nødvendige sociale indsats.

Det handlede diskussionen også om på Socialpolitisk Forenings generalforsamling i Maribo.

Har vi absolut fattigdom i Danmark eller bare en form for relativ fattigdom? Det var et af spørgsmålene.

Anja Sigvard Nielsen fra Den Boligsociale Fond beskrev et hjemmebesøg hos en 10-årig pige, der bor sammen med sine forældre og tre hjemmeboende søskende i et ret øde beliggende hus på Lolland. Der har ikke været varme i stuerne i et par år, fordi et sprængt vandrør ikke er repareret. Pigens værelse er uden vindue og rummer kun en seng og en dyne. Der er intet legetøj. Der er langt til naboer. Familien har ingen penge og ingen kontakter. De lever af en enkelt kontanthjælp til moren. Faren har fået frataget kontanthjælpen, fordi han ikke mødte op til de lovpligtige samtaler. Han reagerede på standsningen af kontanthjælpen ved at synke dybere ned i den depression, der var en af årsagerne til at han ikke var mødt op.

»Det jeg så var ikke relativ fattigdom, det var absolut fattigdom«, sagde Anja Sigvard Nielsen.

Brug for kritiske sociale frivillige

Der er i disse år et stærkt fokus på sociale be- dragere. Kommunerne jagter mennesker, der får ydelser de ikke er berettigede til, og det er nødvendigt. Men sager som denne viser, at der også er mennesker, der ikke får det der er nødvendigt for at de selv og deres børn kan leve et værdigt liv.

I de seneste måneder har vi i Socialpolitisk Forening været optaget af at lave en handlingsplan til bekæmpelse af børnefattigdom, og af at diskutere, hvad EU's frivillighedsår kan betyde på det sociale område. Det er naturligt at koble de ting sammen.

Regeringens appel er, at Danmark får endnu flere frivillige, også på det sociale område, og jeg har i en artikel om frivillighedsåret skrevet, at vi har brug for flere aggressive og kritiske sociale frivillige, der råber op og skaber debat om de overgreb, der sker på børn og unge, når systemerne lader dem vokse op i absolut fattigdom uden de muligheder og rettigheder som alle børn og unge har krav på.

Vi håber, at frivillighedsåret også vil blive brugt til at rejse en debat om socialt udsattes rettigheder. Den debat skal handle, om hvordan kommunerne håndterer deres opgaver, men Lollands situation viser, at den også må handle om, hvordan det overordnede system håndterer de kommuner, der har de største og vanskeligste problemer.

Der har bl.a. på baggrund af Brønderslevsagen været meget snak om det kommunale ansvar i forhold overfor dårligst stillede »nomadefamilier«, der flygter fra kommune til kommune. Der gribes ikke ind tidligt og omfattende nok. Men får man ikke løst nogle af de grundlæggende problemer, der er beskrevet her, får man heller ikke løst den slags problemer.

Den økonomiske udvikling har skabt situationer, hvor kommuner fristes til at se igennem fingre, fordi de ikke har ressourcerne til at løse de store problemer. Det kan vi ikke være bekendt.

Denne artikel indgik som en del af Knud Vilbys mundtlige beretning på generalforsamling 2011

NYE VEDTÆGTER OG NY LEDELSE

Generalforsamlingen 2011 har godkendt nye vedtægter for Socialpolitisk Forening

Med de nye vedtægter er det hensigten at skabe større klarhed og i højere grad at få hele foreningen med lokalafdelinger og udvalg til at fremstå som én forening med samme overordnede tilbud til medlemmerne. Det giver et tættere samspil mellem aktiviteter, samtidig med at lokalafdelingerne muligheder for at lave lokale og egne aktiviteter er bevaret.

De nye vedtægter lægger vægt på at en lille landsforening som Socialpolitisk Forening i høj grad skal arbejde sammen med og gennem andre foreninger og organisa-

tioner, både lokalt og landspolitisk. De nye vedtægter understøtter et sådant samarbejde og gøre det lettere for landssekretariatet at understøtte de forskellige aktiviteter og tilrettelægge kampagner, der både kan styrke samarbejdet gennem nye og gamle kollektive medlemmer og med andre samarbejdspartnere.

Den nye ledelse består nu af Landstyrelsen, der har ansvaret for at afvikle foreningen aktiviteter og Socialpolitisk Råd, der fastlægger arbejdsplaner/aktiviteter for landsforeningen. Se modstående side.

Se de nye vedtægter og referat fra generalforsamlingen på vores hjemmeside www.socialpolitisk-forening.dk

SOCIALPOLITISK FORENINGS LEDELSE

Formand

Knud Vilby

Landsstyrelsen

Bjørn Christensen

Brian Lentz (SydhavnsCompagniet)

Ebbe Brems (SF)

Hanne Thomsen (Diakonissestiftelsen)

Mads Engholm

Mads Samsing

Preben Etwil

Susanne Lyngsø (Dansk Socialrådgiverforening)

Socialpolitisk Råd

Landsstyrelsen, samt

Carl Christensen (Nordjylland)

Ejgil Aagaard (Fyn)

Knud Olsen (Viborg)

Mogens Hansen (Lolland og Falster)

Ninna Leth (Sydvestjylland)

Ove Lund (Hovedstaden)

Viggo Jonassen (Århus)

Bettina Post (Dansk Socialrådgiverforening)

Christian Sølyst (LO)

Heiner Lützen Ank (Kirkens Korshær)

Jette Høy (FTF)

Lis Pedersen (BUPL)

Mandana Zarrehparvar

Internationalt udvalg

Bjørn Christensen, formand

Annelise Murakami

Henning Hansen

Joan Münch

Kay Jokil

Mandana Zarrehparvar

Ole Hammer

Ole Meldgaard

SOCIALPOLITISK FORENINGS LOKALAFDELINGER

Socialpolitisk Forening Fyn

Formand Ejgil Aagaard

Ejgil.aagaard@gmail.com

Socialpolitisk Forening Hovedstaden

Formand Ove Lund

ovelund@raastof.dk

Socialpolitisk Forening Lolland og Falster

Formand Mogens Hansen

hansennakskov@live.dk

Socialpolitisk Forening Nordjylland

Formand Carl Christensen

carl-eva@stofanet.dk

Socialpolitisk Forening Sydvestjylland

Formand Ninna Leth

nl@cvu-vest.dk

Socialpolitisk Forening Viborg

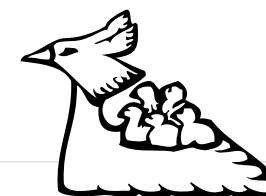
Formand Knud Olsen

knudoglydia@dlgtele.dk

Socialpolitisk Forening Århus

Formand Viggo Jonassen

viggojonassen@gmail.com

KALENDER

2011

■ **27. – 29. maj**

Concrit 2011 international konference med diskussioner og analyser af tendenserne inden for pædagogik og læring.
Læs mere og tilmelding på www.concrit.org

■ **15. – 18. juni**

Folkemødet i Allinge på Bornholm.
Bornholms Regionskommune lancere i år et helt nyt forum for en offentlig debat mellem alle samfundsgrupper og meningsdannere. Folkemødet har opbakning fra alle Folketingets partier, og der vil arrangeret en række debatter.
Læs mere på www.folkemødet.dk

■ **16. juni kl. 13-15**

Stop Fattigdom Nu initiativet indbyder til debat med om bekæmpelse af børnefattigdom i Kærnehuset i Allinge på Bornholm, med bl.a. Bettina Post, Joan Münch og politikere.
Læs mere på www.stopfattigdom.nu

■ **24. august kl. 10.30 – 18**

Brugernes Bazar i Kongens Have i Odense.
Arrangeret af Rådet for Socialt Udsatte m.fl.
Årets tema er frivillighed.